CONTEMPLATIO GEMMARUM QUARUNDAM DACTYLIOTHECÆ GORLAEI,

Ante Biennium
& auctæ, & illustratæ:

Instituta
à

LAURENTIO BEGERO,
Serenissimi Electoris Brandenburgici Consiliario
ab Antiquitatibus & Bibliotheca.

Coloniæ Brandenburgicæ,
Imprimebat ULRICUS LIEBPERTUS, Electoral. Typographus. 1697.

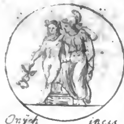
Cupido in alterius tergum volaſſe, eum ſuperâſſe, & per aërem abducere cernitur. Id eò tutius forſan Tibi videberis facere, reſpondit DULODORUS, quò clarius poma Amoribus propria fuiſſe, etiam Coluthus cecinit:

Μῆλον κλέεας ἐςιν Ἐρώτων

inquit de Raptu Helenæ. Hæc autem utut ſint, mihi tamen, quod de Amore Cœleſti, Plebejum à terrenis ſordibus abſtrahente dixi, magis placeret; Licet enim authoritate deſtituar, non tamen deſtituor ratione, cùm laſciviam amantis, Amati virtute corrigi, nec incongruum ſit, nec inſolitum. In Gemma 10. viſuntur

MERCURIUS & MINERVA
ΘΕΟΙ ΠΡΟΝΑΟΙ.

Onych incis.

Mihi alia ſententia placet, reſpondit ETASTES; Mercurius & Pallas hic exhibentur, quaſi hæc Atticam terram irrigare conſtituens, Jovis juſſu per Mercurium prohiberetur id facere, de quare Hyginus Fab. 164. An conſultant de Filiabus Cecropis? Adſtat enim Actæo textâ de vimine ciſta, cui pedem hæc imponit. Neutrum ego dixerim, excepit DULODORUS. Apud Hyginum enim, non Palladem memini, ſed Neptunum, Atticam terram irrigare conſtituentem, & à Mercurio prohibitum: Adeò ut prior opinio abſque dubio evaneſcat. Poſterior nihilo firmior eſt. Textam de vimine ciſtam non video. Lapis eſt, quales columnis, aliiſque ædificiorum partibus apponi ſolent: Et hic, ſi aliud nihil, aſſertum meum non modicè videtur fulcire. Ex Luciano, regeſſit ETASTES, recordor, Mercurium, cùm Deas in judicium deduceret, cum Minerva ſeorſim collocutum eſſe: Quid ſi huc Gemma referenda ſit? Si facias, reſpondit DULODORUS, per me licebit, quanquam quòd in via inter gradiendum id factum ſit, in Gemma autem apertè ſubſiſtant, Lapiſque pedi ſubſtratus ædificii cujusdam index eſſe poſſit, ab opinione mea nondum cenſeam decedendum. Commodè ſuccurrit Inſcriptio Gruteriana p. 50. n. 7.

MERCURIO ET MINERVÆ
DIS TUTELARIBUS. S.

Ex Lapide tetragono deſumta, cujus in ſummo, Mercurius & Minerva, ambo ſuis cum ornamentis memorantur ſtetiſſe, erecti ſingulari corpore, ſolo capite diſtincti, quod utique ad conjunctionem in Gemma egregiè facit. Ut taceam quod in Propylæo templi Hazakienſis, quod Oppidum VIII. millibus ab Ulpia Trajana abfuit, eodem

Grute-

Grutero teste, steterint. Non abs ratione hoc; Pausanias enim p. 557. Minervam & Mercurium Θεὺς προνάυς sive *Vestibulares* memorat, eorumque statuas, ait, in ipso Thebarum aditu fuisse, Mercurii quidem à Phidia, Minervæ autem à Scopa factam: Πρῶτα μὲν δὴ λίθυ κατὰ τὴν ἔσοδόν ἐστιν Ἀθηνᾶ καὶ Ἑρμῆς ὀνομαζόμενοι Προναοι. Ποιῆσαι δὲ αὐτὸν Φειδίας, τὴν δὲ Ἀθηνᾶν λέγεται Σκόπας. Quæ verba non minus etiam ad Gemmam Thesauri Palatini allegari possent. Nisi fallor, excepit ETASTES, Gemma hæc etiam ex Schedis Bellorii à Causæo in Musæo Romano proposita est. Est, reposuit DULODORUS; Sed ille maluit ad Præfecturam Gymnasiorum respicere, quô sensu Hermathenam ex Mercurio & Minerva compositam Cicero credidit, ad T. Pomponium Atticum, L.1.Ep.3. *Quod ad me de Hermathena*, inquit, *scribis, mihi pergratum est, ornamentum Academiæ proprium meæ, quod & Hermes commune omnium, & Minerva singulare est ejus Gymnasii*, &c. Non male hæc, infit ETASTES, & quidem ad conjunctionem quæ in Gemma visitur, optimè. Eundem in sensum, perrexit DULODORUS, imò & majorem ad conjunctionis lucem, est & testimonium Aristidis de Minerva p.26. Tom.I. Ἀλλὰ μὴν, ἥγε πρὸς Ἑρμῆν κοινωνία τῆς Θεῦ, παντὶ δήλη. Ὅσις Ἑρμῆν καλῇ λόγιον καὶ ἀγοραῖον καὶ ἐμπολαῖον. Ἐναγωνίῳ δὲ καὶ ἀντὶ χορηγῦ καθέστηκεν. Ὅμηρος μὲν γὰρ καὶ ἀντικρυς αὐτὴν ἐναγώνιον ἀποφαίνει, τὰ γὰρ ἆθλα κρίνει δ' αὐτῆς *Jam quanta illi cum Mercurio societas intercedat, nemini potest ignotum esse, qui Mercurium Sermonis, Fori & Mercaturæ Præsidem vocet. Nam Athletico quidem ipsa instar Choragi est, & ab Homero nominatim* ATHLETICA *vocatur, quòd de Certaminibus de suo judicat arbitrio.* Hæc Aristidis, ut & superiora, rationem simul pandunt, cur Cecrops Mercurium in Templo Minervæ Poliadis dedicaverit, cujus rei en testem Pausaniam, in Atticis, p.48. Κεῖται δὲ ἐν τῷ ναῷ τῆς Πολιάδος Ἑρμῆς ξύλυ. Κέκροπος εἶναι λεγόμενον ἀνάθημα. *Erectus autem est in Poliadis delubro Mercurius ligneus. Fuisse ajunt Cecropis donum.* Luculentos conjunctionis testes adducis, inquit ETASTES, luculentas & ejus rationes. Quid autem ad propositum sequar? Deos προνάυς, respondit DULODORUS, idque vel ideò, quòd etiam in allegato suprà lapide, singulari corpore conjuncti memorantur, imò quòd in Gemma Lapis, cui Minerva pedem imponit non vanum videatur vestibuli, à quibus denominantur, indicium. In Gemma 170. se sistunt

PHILOSOPHI
In Academia ad Aram Minervæ dissertantes,

Mihi,

Overat algentes Aquilo jam sævior alas,
Indueratque rudi glacialia vincula terræ.

Rediit ad constitutum ETASTES, & solitâ salutatione prævia, recusam ante biennium GORLÆI DACTYLIOTHECAM producens: Quid, inquit, DULODORE, de hac judicas? annon egregiè aucta? egregiè illustrata est? Laude suà, respondit ILLE, opus hoc non caret; Esse tamen quædam, interdum etiam in vulgaribus, quæ certius lumen requirant, omninò est fatendum. Adeonè? subjecit ETASTES, & quænam illa fuerint? Indicabo, respondit DULODORUS, sed ordine eô, quô mihi in mentem venerint, & eâ omninò lege, ut veritatis amore, non intempestivâ prurigine Tibi videar obtemperâsse. In Gemma 103. me quidem judice, exhibetur

PHAETHON
Stellas fixas incursans.

Errorem Liceti, excepit ETASTES, mihi videris recoquere. Is Solem hanc figuram statuit, deflectitque ad ampliatum ejus imperium, sicut alii quærunt, qui per diem conspiciantur Stellæ? Sed his jamdudum responsum est, cùm indignum sit, cogitari de Sole, ubi nulli radii, & contra tot Stellæ. Annon potius sit Bootes, cum Septentrione?

 trione?

trione? ideò sanè ut rusticus videtur stare in plaustro, non in fabrefacto curru. Plaustrum, regessit DULODORUS, rem non conficit. Eidem enim insistentem etiam Solem videas, apud nostrum in annulo 77. Et quid? Annon indignum esset, Bootem laureatum procedere? Annon indignum Equorum quadrigis vehi, qui à bobus dictus est? Non Equis, sed bobus & quidem duobus, tantùm, Bootes vehebatur, id quod ex Hygino discimus: Ut taceam, ipsos septem Triones Booti & plaustrum & boves esse. Qui fit igitur, ut in Gemma separatim fuerint expressi? Vides ETASTA, commentum de Boote fragili fundamento insistere. At certè, infit ILLE, nec Phaëthon hic esse poterit, utpote cujus, Ovidio teste,

Ora pater rapida fecit patientia flammæ
Imposuitque comæ radios.

Cùm tamen heic radiorum loco Laurea sit. Quod ad radios attinet, reposuit DULODORUS, fateor dubium suo pondere non carere, nisi Licetus, aut ejus Sculptor, in exigua Gemma, radiorum loco Lauream subjecerit. Id ut omninò arbitrer, facit densa erectorum foliorum congeries, quæ in Laurea solita non est, exigua autem mutatione radios adumbraret. Si hoc Tibi cedam, inquit ETASTES, de Phaëthonte tamen nondum persuades, nòn magis ac de Sole. Quid enim? annon & Phaëthon currum ascendit, postquam Stellæ jam diffugissent? Quid igitur Stellæ currum in Gemma ambientes? Intuére Gemmam, respondit DULODORUS, & simul in mentem Tibi revoca tersissimum Ovidii de Phaëthonte testimonium. Annon omninò hic cernitur, qualis *Mentis inops gelida formidine lora remisit?*
Quæ postquam summo sensére jacentia tergo,
Exspatiantur Equi, nulloque inhibente per auras
Ignotæ Regionis eunt, quâque impetus egit,
Hâc sine lege ruunt, altoque sub æthere FIXIS
INCURSANT STELLIS?

Quid clarius? quid concinnius ad Gemmam dici potest? Sed ad alia transeamus! In Gemma 538. mihi videtur exhiberi

HECTOR,

Suum casum, vigorem, & juventutem lugens.

Nova, inquit ETASTES, de Gemma proposita, hæc est opinio. Hectorem adhuc nemo agnovit, sed vel militem atroci bello superstitem, adeòque pauperem: Vel sanè militem

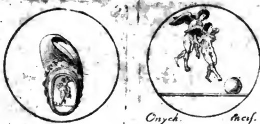
militem Sagittarium, nudum, & rupi accubantem, manus ambas, circa genu dextrum elevatum, complicatas habentem, vel admirantis gestu, vel miserantis, armaque sua, hoc est pharetram & arcum, arbore suspendentem. Quid ais, DULODORE? Verba hæc esse, respondit ILLE, non rationem, non originem inquiri. Hectorem hîc exhiberi, sequentia Pausaniæ persuadent, in Phocicis: Ἐν δὲ τοῖς κάτω τῆς γραφῆς μετὰ τὸν Θρᾶκα ἐστὶ Θάμυριν ἝΚΤΩΡ μὲν ΚΑΘΕΖΟΜΕΝΟΣ ΑΜΦΟΤΕΡΑΣ ἔχει ΤΑΣ ΧΕΙΡΑΣ ΠΕΡΙ ΤΟ ΑΡΙΣΤΕΡΟΝ ΓΟΝΥ, ΑΝΙΩΜΕΝΟΥ σχῆμα ἐμφαίνων. *Infima Tabula, post Thracem Thamyrin, HECTOREM habet SEDENTEM, & UTRAQUE MANU LÆVUM GENU PREMENTEM, tristi admodum facie, & lugubri habitu.* Quid clarius ad Gemmam dici potest? Imò sunt, inquit ETASTES, quæ assensum morantur; *Primò* enim non genu sinistrum, sed dextrum in Gemma amplectitur sedens: *deinde* Hectori licet Clypeus conveniat, non tamen conveniunt Arcus & Pharetra ab arbore suspensi: Ut taceam barbam, quâ Hector & apud Seguinum, & in Musæo S. Genouevæ visitur ornatus. Quod barbam concernit, respondit DULODORUS, dubium evanescit, cum utique non barbatus tantùm in allegatis, sed & imberbis in Tabula Iliacâ apud Celeb. Fabrettum non semel occurrat, & juventus Hectoris concinnius sine barba adumbretur. Quod de genu dextro moves, nec ipsum alicujus momenti est; Figuræ enim Gemmis incisæ, si in Gemma dextræ appareant, ex Gemma expressæ, sinistræ sunt, & vice versa: Adeò ut Sculptoris vitio partem dextram exceptam dicere liceat, quæ si ad historiæ fidem respicias, sinistra esse debuisset. Ut de Pharetra & arcu satisfaciam, omninò monendum, Hectorem hic pingi, non qualis contra Græcos præliatus est, sed qualis ab Achille occisus, in Inferno casum suum luxisse credebatur. Id non tantùm ex Pausania adstruxeris, qui in Tabula Polygnoti, quâ Ulyssis ad Inferos descensum adumbravit, eum talem fuisse memorat; Sed etiam ex Homero, qui cùm Hectorem, ab Achille lethali vulnere prostratum, per animam & *genua* Victori supplicâsse, ne se canibus dilacerandum objiceret, nec tamen obtinuisse, ideoque etiam Achilli dirum exitum imprecatum memorâsset, subjicit:

> Ὣς ἄρα μιν εἰπόντα τέλος θανάτοιο κάλυψε,
> Ψυχὴ δ' ἐκ ῥεθέων πταμένη ἄϊδος δὲ βεβήκει
> Ὃν πότμον γοόωσα, λιποῦσ' ἀδροτῆτα καὶ ἥβην.
> *Sic igitur ipsum locutum finis mortis cooperuit:*
> *Anima autem è membris volans ad infernum ivit,*
> *Suum casum lugens, linquens vigorem & juventutum.*

Ex his, inquit ETASTES, equidem de tristitia & juventute patet, de Pharetra autem & Arcu nondum patet: Et quid arbor, cui appensi sunt? Arborem, respondit DULODORUS, in inferno non miraberis, cum & Orpheum arboris trunco acclinem, lævaque Salicis frondes contrectantem, quas *Lucum Proserpinæ* Pausanias interpretatur, in eâdem Tabula pinxerit Polygnotus. Arcum & pharetram ad Apollinem retulero, cujus auxilio Hectorem apud Homerum Juppiter commendat, quique eundem etiam in allegata Tabula Iliaca sublevat, unde & Lycophroni τρόφις πτώου πατρὸς, *Alumnus Ptoi patris*, aut *Apollinis*, dicitur v. 264. seq. Incongruum scil. non videtur, si Hector, postquam occubuit, inane & Dei auxilium, inane & Clypei sui præsidium, etiam apud

Inferos deplorans, nobilissima hâc in Gemma credatur adumbratus. Succedit in Gemma Annuli 132.

LUSUS CUPIDINUM.

Hôc modô, subjecit ETASTES, Laur. Pignorium in Symbolis Epist. sentire, Erotem & Anterotem Cupidines hos interpretatum, non ignoro, sed Gemmam accuratius contemplatus, quòd lineæ illæ rectæ majoris sculpturæ, in minore apud Gorlæum non sunt, & rotundus ille Orbis circulo oblongo adfigatur, potius ad concordem pacem respiciendum arbitrer, quâ ligata sunt Elementa, quorum Oceanus in ipsa Annuli pala expressus circumfluit omnia: Terra se librans pondere suo ei innatat: Suprà Aer ac superior Æther volantium specie ita exhibentur, ut manibus brachiisque innexis se mutuò retineant. Digna Philosopho sententia! exclamavit DULODORUS. Annon vides secundum hanc, mare non terram tantùm, sed & aërem & ætherem ambire, Terramque absque Oceano globum constituere? Imò nec suò pondere se librare, utpote Oceano innixam? Quis autem adeò obtusæ mentis est, ut hæc statuere ausit? Nugæ, Nugæ sunt, quas Tu hic mihi venditas. Tutius sanè in Cupidinum lusu substitero, sive Eros & Anteros hic adumbretur, sive Amor Cœlestis & Vulgaris. Amoris quidem, inquit ETASTES, Cœlestis & Vulgaris Plato, Erotos & Anterotos Pausanias meminerunt, id quod jam alibi docuisti, quâ ratione & Venus,

Geminorum Mater amorum

Ovidio vocatur, in Fastis; sed nondum video, quâ ratione in Gemma credi possint expressi? Duplici arbitror, regessit DULODORUS, globum vel Terram interpretando, vel Pomum: Si Terram, omninò agnoverim amorem Cœlestem, plebejum à terrenis sordibus abstrahentem: Si Pomum, omninò lusum ei similem, qui apud Philostratum describitur, Icon. L. I. Ubi cùm Ἔρωτες mala colligentes, & variis gestibus vel gradientes, vel volantes memorâsset, inter alios *quatuor formosissimos*, ait, *à ceteris secessisse, eorumque duos*, MALA *sibi invicem mittere, alteros duos mutuis se sagittis petere.* Addit & luctam: *Alium scil. adversarium superâsse*, IN EJUSQUE DORSUM VOLANTEM, *eum in suffocationem abducere & cruribus nectere. Hunc verò rectum assurgere, manumque, quâ angitur, dissolvere. Spectantes autem, quod præter luctantium morem apat*, POMIS *ipsum appetere.* Si hæc ita se habeant, inquit ETASTES, similem Cupidinum, an lusum? an luctam? Tecum agnoscere non amplius dubitabo; nam & hic

Cupido

Mihi, inquit ETASTES, ſimplicius duo Eruditi viderentur, ſedentes in Cathedris & diſſertantes, velut ad aram Lugdunenſem, cujus mentionem fieri novimus ab Antiquis, qui notabiliter hinc illuſtrantur. Aſſerto accedere vereor, reſpondit DULODORUS, idque ideò, quòd ara Lugdunenſis non Minervæ, ſed Auguſti fuit, uti notat Gangræus ad illud Juvenalis:

Lugdunenſem Rhetor dicturus ad aram.

Multò aliter propoſita. Minervæ hanc eſſe, ex ipſo impoſito ei Minervæ capite patet. Minervæ autem aram in Academia Athenienſi fuiſſe, ex Pauſania conſtat, p. 58. ἐν Ακαδημίᾳ ἐστὶ Μουσῶν τε βωμὸς, καὶ ἕτερος Ἑρμοῦ, καὶ ἔνδον Ἀθηνᾶς. *In Academia Muſarum ſunt, & Mercurii* ARÆ, *& interius* MINERVAE. Quid clarius dici poteſt? Fateor, excepit ETASTES, & gaudeo, quòd rei baſin audierim. Mihi quidem mea opinio etiam dubia fuit, ſed alio ex capite. Ad Aram Lugdunenſem Rhetores certâſſe, ex allegato Juvenalis verſu intelligimus: Rhetores autem ſtantes arbitrabar munere functos. Hæc ratio, ſubjecit DULODORUS, ſi valeat, de quo tamen vereor, ne dubitari poſſit: ſi inquam valeat, non tantùm Rhetoribus Gemmam abjudicat, ſed etiam Academicis eam addicit. Noſti ETASTA, Peripatheticos dictos, quòd ambulando diſputarent, id quod Cicero L. I. Academicarum quæſtionum docet. Peripatheticos igitur hâc in Gemma vel ideò negabis, quòd non ambulant, ſed ſedent. Noſti Academicos ab Academia dictos, eodem Cicerone docente: Et quô inſigni locus is denotaretur clarius, quàm Arâ Minervæ, in Academia ſecundum Pauſaniam repoſitâ? In Academia inquam, cujus Cicerone teſte, ut modò dictum eſt, Minerva peculiare Numen fuit, & in qua Academici conveniebant, & diſſerendo ſe exercebant? Minerva ſanè apertè ſatis non Lugdunum, ſed Athenas deſignat, & Philoſophi ſedentes ſimul adumbrant otium Philoſophorum, de quo Socrates apud Platonem: *Philoſophi,* inquit, *otio tranquillo confabulantur.* In Gemma 32. adumbratur

FORTUNA AEGIRENSIUM
cum aſſiſtente Cupidine,

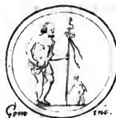
Fortunam video, inquit ETASTES, eique abblanditur Cupido. Rectè vides, reſpondit DULODORUS, ſed adde rationem. Quî poſſem? regeſſit ETASTES, nullò Authorum eam ſuggerente? Imò Pauſanias, perrexit DULODORUS, eam adeò clarè deducit, ut nihil dubii remaneat. Ita ille in Achaicis, p. 451. οἶδα καὶ οἴκημα ἐν

Αἰγείρᾳ θεασάμενος. ἄγαλμα ἦν ἐν τῷ οἰκήματι Τύχης, τὸ κέρας φέρουσα τὸ Ἀμαλθείας. Παρὰ δὲ αὐτὴν ἔρως πτερὰ ἔχων ἐστί. ἐθέλει δὲ σημαίνειν, ὅτι ἀνθρώποις καὶ τὰ ἐς ἔρωτα τύχῃ μᾶλλον ἢ ὑπὸ κάλλους κατορθοῦται. *Ædicula etiam quadam Ægira est, in qua Fortuna signum sum conspicatus Amaltheæ cornu gestans, cui assistit volucer Cupido. Significat nimirum hac amoris & fortuna conjunctio, plus ferè in amore homines ope fortuna, quàm pulchritudine proficere.* Quid concinnius ad Gemmam dici potest? Fateor, inquit ETASTES, video enim Fortunæ Cornucopiæ: Video Cupidinem cum alis: Video utrumque conjunctum, planè qualiter Pausaniæ memorantur. Imò & illud notari meretur, quod Statuas has Ægiræ fuisse Laudatissimus Author testatur. Vellem autem scire, quis Ægiræ situs, quod Etymon fuerit? Non abs re mihi facere videris, respondit DULODORUS, simul enim nosces, cur Cornu Amaltheæ Fortunæ simulacrum hoc præferat. Amalthea capra fuit, quæ Jovem nutrivit, uti aliundè patet: Et à Capris denominatam Ægiram, ejusdem Pausaniæ assertum est. Verba Romanò idiomate adscribam, ne multitudo sermonis Græci Tibi tædium pariat. *Nihil in maritima ora habent Ægiratæ memoratu dignum. A navali superior Urbs stadia abest XII. appellata ab Homero est Hyperesia. Recentius enim nomen ea Urbs, quam Jones ante Coloniam deduxerant, ob hujusemodi caussam accepit. Cum Sicyonii, comparato exercitu agrum invasuri essent, intelligerentque Hyperesienses, nullo se pacto pares illis numero & viribus futuros,* CAPRAS *omnes, qua intra fines erant, in unum coëgerunt, adligatasque ad cornua faces intempesta nocte accendere. Hostes, ignes eos esse ab auxiliaribus Ægiratarum suspicati, retrò agmen egére; à* CAPRIS *itaque* (αἶγας *Graci vocant*) *mutato veteri nomine, Urbs Ægira est appellata.* Hæc Pausanias. In Gemmis 299. 313. 314. 320. nobis exhibetur

SILENUS.

G... incis. Gem. inc. Gem. inc. Gem. inc.

Non Silenum, inquit ETASTES, sed in *primo* Socratem & Alcibiadem: in *secundo* & *tertio* Socratem, vel saltantem, vel cum puero ludentem: in *quarto* denique Xenocratem agnoverim, asino vectum. Non Tuô id facis judiciô, respondit DULODORUS, sed Celeberrimi Chifletii repetis sententiam, qui Socraticam effigiem variis cum insignibus prodidit. Sed uti Chifletium in his sibi nimis indulsisse arbitror, ita vellem Chifletianas Gemmas uberiore eruditionis Nectare perfundi. Hæc ut ut se habeant, infit ETASTES, talia sanè per me sint; An autem Socrati & Xenocrati has Gemmas minus rectè addixerit Chifletius, non videô. Alcibiadem Socratis disciplinâ usum, ex Historiâ

Historia constat: Et Xenocratem non tantùm adscriptum nomen arguit, sed & Platonis judicium, qui eum ob tarditatem ingenii, *Asinum* appellavit. Nihil agis, inquit DULODORUS; In prima enim Gemma Silenum & Bacchum corona hederacea, in reliquis Thyrsus arguunt, & notissimum Sileni simulacrum.

Silenum, reposuit ETASTES, in Gemma prima & tertia fortassis fateri possum; Constat enim Bacchi Nutricium fuisse, indeque cum eo & jungi & ludere. Quid autem ad secundam dicam, non video. Quid? An Silenus legitur saltâsse? annon potius de Socrate opinio valeat, quòd saltationem is probaverit? & per Canem, cujus ideò caput affictum credi potest, apud Platonem juraverit? Speciosè hæc dicuntur, perrexit DULODORUS, an vere? id sanè nescio. Licet enim saltationem probaverit Socrates, non tamen legitur saltâsse, non legitur thyrsum prætulisse: At utrumque de Silene indubium est. De thyrso quid opus est probare? De saltatione audiamus Nonnum in Dionysiacis L.XIX. v.261. & seqq. Ubi cum Amorem hederâ viteâ comam Bacchi coronâsse memorasset, addit:

Τοῦτο σοφῇ παλάμῃ κερόεις Σειληνὸς ὑφαίνων,
Δεξιτερὴν μὲν ἔπαυσε· πολυσκάρθμῳ δὲ πεδίλῳ
Ἐκ χθονὸς ἠώρητο, καὶ ἠέρι πέμπεν ὀπωπάς,
Πῇ μὲν ἐπ᾽ ἀλλήλοισιν ὁμόζυγα ταρσά συνάπτων,
Πῇ δε διαζεύξας ἑτεραλκέϊ πάλλετο τέχνῃ,
Ἄλλοτε πουλυέλικτος ὑπὲρ δαπέδοιο χορεύων
Ὀρθὸς ἐπὶ στέρνοις ἑλικώδεϊ σείετο παλμῷ.
Δεξιτερῷ δ᾽ ἄγναμπτος ἐπεστηρίζετο ταρσῷ,
Δάκτυλον ἄκρον ἔχων ἑτέρου ποδὸς, ἢ γόνυ κάμψας
Συμφερταῖς παλάμῃσιν, ἢ ἐκταδίην πτύχα μηρῶν
Σειληνὸς βαρύγυνος ἔχων ποδὸς ὄρθιον ὁρμήν,
Καὶ πόδα λαιὸν ἄειρεν ἀπὸ πλευροῖο καὶ ὤμου,
Κουφίζων ἑλκηδὸν· ὀπισθοτόνῳ δ᾽ ὑπὸ τέχνῃ
Καμπύλον ἠώρησεν ἐπ᾽ αὐχένι ταρσὸν ἑλίξας.
Καὶ βαλίῃ στροφάλιγγι παλιννόστοιο χορείης,
Ὕπτιος αὐτοέλικτος ἐκάμπτετο κυκλάδι τεχνῃ.
Πεπταμένην ἐπίκυρτον ἐς ἠέρα γαστέρα φαίνων,
Τὴν αὐτὴν στεφανηδὸν ἀτέρμονα νύσσαν ἀμείβων.
Καὶ κεφαλῇ πεφόρητο παρήορος, οἷα περ αἰεὶ
Απτομένη δαπέδοιο, καὶ οὐ ψαύουσα κονίης.
Καὶ ποδὶ λαχνήεντι πέδον Σειληνὸς ἑλίσσων,
Ἄστατος ἔνθα καὶ ἔνθα ποδῶν βακχεύετο παλμῷ.

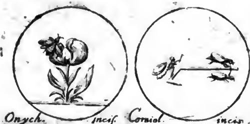
 Hoc

Hoc prudenti manu cornutus Silenus texens,
Dextram quidem cessare fecit, multum verò saltante pede
Ex terra tollebatur, & in aëra misit oculos.
Interdum quidem ad invicem conjunctas plantas connectens
Interdum verò disjungens, alterna vibrabatur arte,
Interdum multum volubilis super solo saltans,
Rectus in pectora volubili vibrabatur vibratione.
Dextrâ vero non flexilis, firmus stabat in planta,
Digitum summum habens alterius pedis, aut genu flectens
Collatis manibus, aut extensam plicaturam femorum
Silenis genibus gravis habens pedis rectum impetum.
Et pedem sinistrum sustulit à latere & humero,
Elevans volutim, retrotensa verò ab arte
Incurvum sustulit super Cervicem plantam volvens
Et veloci turbine retrograde choreæ,
Supinus per se volubilis flectebatur circulari arte.
Volantem incurvum in aëra ventrem ostendens
Eandem coronatam infinitam orbitam transiens.
Et caput ferebatur sublime, tanquam semper
Volans super solo, & non tangens pulverem
Et pede hirsuto solum Silenus rotans,
Instabilis hinc & hinc pedum bacchabatur vibratione.

Hæc de Sileno Nonnus, & quam ad Gemmam appositè? Fateor, excepit ETASTES, & si de afficto Cane eàdem ἀκριβεία doceas, jam non pœnitebit opinionem de Socrate relinquere, Tuamque de Sileno saltante amplecti. Canem, reposuit DULODORUS, licet non Sileno, Baccho tamen à Pane datum, ejusque fidum comitem fuisse, ex eodem Nonno discimus. Fortassis occasione inde sumptâ, etiam fides Sileni in Bacchum hoc symbolô adumbrabitur. Bacchus certè tanti memoratur Canis sui fidem fecisse, ut etiam Sideribus eum illaturus memoretur. Verba adducerem, nisi multitudine tædiosa forent, præsertim cum superioribus de saltatione, aures Tuas jam nimis oneraverim. De Xenocrate audire placet, subjecit ETASTES, quem & ipsum pro Sileno habendum, Te memini statuere, cùm tamen & nomen & ingenium Xenocratem evincant. Neutrum videtur, regessit DULODORUS. Si enim Platonis judicium de Xenocratis tarditate attendendum sit, non Xenocratem Asino vehi, sed ipsum Xenocratem Asinum esse, dicendum erit. Et quid? Annon & hic Thyrsus Silenum evincit? Thyrsus, qui Xenocrati nullô, Sileno autem omni modô convenit. Silenum autem Asino vehi etiam pueris innotuit. Adscriptum Xenocratis nomen opinioni non refragatur. Quæ enim necessitas nos cogit, ut nomen tantùm ejus arbitremur, qui in Gemma cœlatus visitur? Annon potius erit ejus, qui Gemmam cœlavit? idque secundum morem Artificibus priscis familiarem, uti videre est exemplis Dioscoridis & Apollonidæ apud Celeb. Sponium. De his ex Plinio discimus, perrexit ETASTES, quis autem de Xenocrate? Idem Plinius, inquit DULODORUS; En verba:

verba: *Xenocrates Tisicratis discipulus, aut ut alii Eutycratis, vicit utrosque copiâ signorum, & de sua arte composuit volumina.* Statuarius hic fuit, excepit ETASTES, à quibus Cœlatores Gemmarum utique totô cœlô differebant. Imò Artifices ejusmodi, respondit DULODORUS, interdum in diversis se exercuisse, exemplô Myconis constat, qui licet Pictor & Statuarius fuisse, Plinio memoretur, tamen & Gemmam cœlasse, exemplo ejus noscitur, quæ apud Sponium d. l. prostat. Xenocrates sanè & ipse, non Statuarius tantùm Plinio memoratur, sed & de Pictura scripsisse, L. 35. c. 10. Adeò ut non malè de eo Rev. Harduinus in Indice Authorum; *Xenocrates, qui de Toreutice scripsit, insignis fuit pingendi* COELANDIQUE *artifex, Tisicratis discipulus. Tisicrates Lysippi, qui Alexandri M. temporibus vixit; Unde Xenocratem ætate Ptol. Philadelphi vixisse conficitur.* In Annulo 18. & Gemma 231. exhibentur

APES FLORILEGAE
&
Parentum more rura colentes.

In Gemma priore, excepit ETASTES, Apis fortassis Thymo insidet, ut Horatiana. De Thymo nollem adderes, inquit DULODORUS, Dioscorides enim Thymum ab omnibus ait cognosci. Si autem eum agnovisses, agnosceres procul dubio florem hunc à Thymo totô cœlô differre. Collatio, subjecit ETASTES rem in aprico ponet. Eam facillimè instituero, regessit DULODORUS. Flos hic uno caule ex terra enatus, foliisque utrinque longioribus visitur ornatus, eôdem ferè modô, quô apud nos Tulipæ solent: At *Thymus*, Dioscoride docente, *surculosus frutex fuit, exilibus foliis, multis & angustis circumdatus capitulis, in cacumine flore purpurascente refertis.* Quid eorum in flore proposito? Nonne vel hinc patet, Te memoria eorum decipi, quæ passim apud Authores de Thymo Apibus depasto leguntur? Noveris autem non Thymo soli, sed aliis quoque floribus Apes insidere. Hoc sanè sensu Ovidius *Florilegas* dixit, versibus mox allegandis. At mihi, infit ETASTES, talis flos, qualis in Gemma affictus est, non succurrit. Neque mihi, respondit DULODORUS, nisi Pæoniam censeas, Sculptoris vitio minus affabrè exceptam; Hæc enim inter omnes, quos novi, proposito proximè videtur accedere. Sed res ex contemplatione prototypi decidi debet, nec nostrum est, ulterius ei inhærere. Quid autem dicis ad Gemmam secundam? quæsivit ETASTES, in qua jocosam arationem, aratore Ape, & similiter

 duabus

duabus aratrum ducentibus, & jugo junctis, video. Jocosa aratio, respondit DULODORUS, hæc non est. Id facilè perspicies, si causam, si originem inquiras. Utramque exhibet Ovidius Met. 15. v. 365. Ubi cùm docuisset, quomodo Apes à Bobus oriantur, appositè ad Gemmam subjicit

De putri viscere passim
FLORILEGAE *nascuntur* APES, *quæ* MORE PARENTUM
RURA COLUNT, *operique favent, in spemque laborant.*

Licet enim hæc verba de labore Apum naturali, colligendo scil. ex floribus melle, intelligenda sint, nemo tamen non videt, etiam ad eum quadrare, qui in Gemmis, eum procul dubio in finem, expressus est, ut Apum à Bobus origo, & æmula originis sollertia simul connotetur. In Gemma 193. & Annulo 73. adumbratur

SYMBOLUM AUGUSTI

Σπεῦδε βραδέως. Festina lentè.

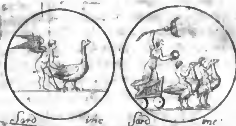

Ad primam Gemmam, excepit ETASTES, assurgere possum placito; Ex eo enim, quòd in Durmiæ Gentis Numismate hunc typum inveniri notum est, non obscurè simul & de symbolo Augusti patebit, cùm Numisma id etiam Patino ita explicetur: Nec abs ratione; Papilio enim festinationis, & Cancer, sive Pagurus, lentitùdinis symbolum, si conjungantur, quomodo aliter explicabuntur? Rem probè tenes, inquit DULODORUS. Quid autem ad Gemmam secundam dicis? Etiam hic de Augusti symbolo Te video sentire, subjecit ETASTES, & id quidem cum Chifletio facis. At mihi Augusti symbolum hic videri potuisse, mirum videtur, cùm potius Vespa sit, fulmini advolans. Mihi, regessit DULODORUS, mirum videtur, Te Vespam fulmini advolantem hic videre posse, cùm tamen Vespæ hujus nullæ sint alæ. In his sanè tota controversiæ decisio versatur. Si adessent, Tecum sentirem: cùm absint, fulmen celeritatis, Vespam autem ἄπτερον tarditatis symbolum arbitrarer, adeòque conjunctionem ad Augusti Σπεῦδε βραδέως, referendum, omninò censerem: Quanquam, quod notandum, hæc opinio Chifletii non fuerit; Ubi enim ille de symbolo Augusti ad hanc Gemmam? Scarabæum arbitratur, fulmini ideò impositum, quòd Soli & Lunæ is sacer esset, & quòd, ut apud Plinium est, ad avertendas tempestates Smaragdis insculperetur. Sequuntur in Annulis 48. & 5.

OLORES

OLORES VENERIS.

Non Olores, inquit ETASTES, sed Anseres in his agnosco: Quanquam, ut verum fatear, vel ideò res mihi dubia sit, quòd Veneri Anseres dicatos hactenus invenire non potuerim. Licet Authoritas desit, respondit DULODORUS, tamen non deesset ratio, si modò anseres hos esse, figura suaderet. Quid enim? an nescis Plinium scribere, *Anseribus inesse famam amoris?* id quod confirmat exemplis, ab Anseribus amatorum, *Oleni* scil. *pueri*, quem Athenæus *Amphilochum* vocat, & *Glauces Citharâ* canentis? ut taceam *Lacydem Philosophum*, quem Anser adeò amasse eidem traditur, ut ei perpetuò adhæserit, nusquam ab eo non in publico, non in balneis, non noctu, non interdiu discesserit. Exempla ad rem faciunt, excepit ETASTES, & mihi in mentem venit & Homeri locus, ubi Procos Penelopes sub Anseribus intelligit. Id ob voracitatem, reposuit DULODORUS: Ad Venerem autem propius fortè, quòd Anser ei Clypeo insculptus erat, quem Vulcanus in Veneris gratiam pro Ænea fabricavit, id quod ex Virgilio patet: propiùs, quòd Nemesin, cùm à Jove Cygno comprimeretur, in Anserem mutatam, Cœlius Rhodiginus observat: Imò, quòd Anseres Priapo sacros, ex Petronio notum sit, ubi *Priapi deliciæ* vocantur, & *omnibus Matronis acceptissimi* feruntur. Quæ rei causa? quæsivit ETASTES. Procul dubio, respondit DULODORUS, quòd testes Anserum comesti ad libidinem & procreandam sobolem plurimum conferant, id quod Physicorum calculò comprobatum est. Hæc si ita sint, subjecit ETASTES, quid prohibet Anseres hic Veneri sacros statuere? Si Anseres essent, respondit DULODORUS, in Curru non Venerem, sed Junonem intelligerem, aëris præsidem, cui Anser ideo sacer dicitur, quòd facillimè aëris motum sentiat, ut Servius notavit. Ad aërem sanè etiam alæ flagello affixæ referri possent. Junonem, excepit ETASTES, Infantes removent: Quid autem Anseres removeat, fateor me non videre, cùm utique nec Cygnos hos esse, brevitas colli arguat, quæ in editionis recusæ bigis, utique ad oculum patet. Subrisit DULODORUS, & egregiè opinioni velificaris, inquit. Non ex editione recusâ, sed ex ipsa Gorlæi talia censenda sunt. Hanc si conferas, apertum erit, in recusis Sculptorem, ut opinionem de Anseribus fulciret, colla brevissima delineâsse, cùm revera apud Gorlæum longiora sint, quàm ut Anserum credi possint. Adde quòd nec rostrum, nec pedes in Gorlæanis, Anseribus quadrent, sed omninò

omninò tales ſint, quales in Cygnis Suevi noſtri, Cygnorum ſanè feraciſſimi, quotidiè contemplamur. Cygnos, regeſſit ETASTES, Veneri ſacros, imò & ab ejus curru religatos, novi nihil eſt. Horatius, Ovidius, aliique rem clarè, uti jam ſuprà vidimus: Quibus accedit & Statius in Epithalamio:

Amyclaeos ad frena citavit olores.

Sed mihi de Venere dubium movent Infantes Cygnis inequitantes, qui Cupidines eſſe non poſſunt, utpote alis deſtituti. Ain Tu? repoſuit DULODORUS. Ergo & illum Cupidinem negas, qui in Gemma Gorlæi 61. coram Vulcano alas fabricante Veneri adſtat? Non auſim, reſpondit ETASTES; Hunc enim Cupidinem eſſe, adjuncta Venus demonſtrat. Vides igitur, ſubjecit DULODORUS, alas Cupidini neceſſariò non affingi, id quod latius ex Athenæo alibi demonſtratum dedi. In Gemma ſecunda id eò tolerabilius eſt, quò apertius Cupidinum alas flagello alligâſſe Venus cernitur, ſive nondum eas aptaverint Cupidines, à Vulcano factas; ſive eas in Matris gratiam depoſuerint, ut apud Virgilium; ſive denique Venus eas filiis ademerit, qualiter & arcum & pharetram in Gemma Liceti. Quicquid ſit, Cupidines *Veneris aurigas* creditos ex eodem Statio patet, apud quem Amyclæos Olores

Jungit Amor, lætamque vehens per ſidera matrem
Gemmato temone ſedet.

Indeque eſt quod Horatio L. IV. od. I.

Amor purpureis ales Oloribus.

Canitur: Imò quod *Cygnis deſcendere* Ovidio idem eſt, quod *rebus amatoriis finem imponere*, id quod Eruditi ad d. Poëta locum jam dudum notârunt. In Annulo 169. exhibetur

CARACALLA
cum
LEONE.

Caracallam, inquit ETASTES, quid probare poſſit, non video. Inſcriptio Gemmæ nulla eſt. Habitus cernitur militaris potius, quàm Imperatorius. Et ſi ex facie judicium feras, ea minutior eſt, quàm ut certi quid inde elicere poſſis. Quidni potius Martem hic agnoſcam, cujus fortitudinem Leo adumbret? Leo, reſpondit DULODORUS, licet fortitudinis ſymbolum credi poſſit, fortitudo tamen ut in Marte probetur,

betur, necesse non est. Mihi ut Caracallam hic statuam, non facies, non inscriptio, sed historia suasit, quâ Caracalla Leonem circumduxisse, familiariterque cum eo vixisse memoratur; neque enim de alio hoc dixeris quocunque. Audiamus Dionem: ἀφ' οὗ καὶ διὰ θύρας τινὸς ἐξῆλθε, μηδὲν μηδὲ τοῦ λέοντος, ὃν Ἀκινάκην ὠνόμαζε, καὶ ὁμοτράπεζον ὁμόκλινόν τε ἐποιεῖτο, φροντίσας, ὅτι καὶ ἐπεσχήκει αὐτὸν ἐξιόντα καὶ τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ περιεσπαράχει. *Adhac quum per aliquam portam exiret, nullam rationem habuit Leonis, quem Acinacem nominabat, quemque in suam mensam recipiebat & lectum, quum is ipsum retinuisset exeuntem, ejusque vestem fregisset.* Ex his, subjecit ETASTES, non tantùm Caracallam cum Leone versatum, sed & Leonis simul nomen discimus. Id ejus fuit, regessit DULODORUS, quem inter cæteros vel maximè dilexit, quâ ratione si eum in Gemma sculptum arbitreris, facilè assensero. Mitis enim Leonis hujus coram Caracalla habitus, singularem quandam familiaritatem non obscurè subinnuit. Quanquam, quod omninò notandum, etiam alios Leones Caracalla circa se habuerit; Ita enim persequitur Dio: ἔτρεφε μὲν γὰρ καὶ ἄλλους λέοντας πολλούς, καὶ ἀεί τινας περὶ αὑτὸν εἶχεν, ἐκεῖνον δὲ καὶ δημοσίᾳ πολλάκις κατεφίλει. *Alebat Antonius complures Leones, secumque nonnullos habebat semper; Hunc verò publicè sæpè deosculabatur.* Fateor, inquit ETASTES, ad Gemmam propositam res apprimè quadrat. Sed miror Caracallam hic non habitu Imperatorio depingi. Id nihil mirum, respondit DULODORUS. Martem dilexit, indeque eodem planè modò, quô in Gemma visitur, etiam visitur in Nummis. Aspice sequentia:

Utrinque, subjecit ETASTES, Mars est. Imò, excepit DULODORUS, potius Antonius, id enim colligas non tantùm ex chlamyde, quæ in primo visitur, in posteriore autem deest; sed etiam, & quidem tantùm non indubiè, ex inscriptione, quæ utique Marti nullò modò quadrat. Illustrissimum Mediobarbum, inquit ETASTES, hæc Numismata memini ad Memoriam Victoriæ Parthicæ, & Ctesiphontis captæ retulisse. Perperam id facit, respondit DULODORUS, omninò enim pertinent ad Securitatem Imperatoris, quam Caracalla in militari robore posuit. Id arguit Nummus eidem Mediobarbo ex Occone repetitus, & sub Caracalla in ipso Principio positus, in quo figura militaris stans dextrâ clypeum, sinistrâ hastam tenens, SECURIT. PERPETUA inscribitur, adeò ut hôc Nummô confirmetur, quod scripsisse apud Dionem legitur: διὰ τοῦτο μὲν τοι καὶ ὅπλα καὶ στρατιώτας ἔχω, ἵνα μηδὲν τῶν λογοποιουμένων ἐπιστρέφωμαι. *Ideò in armis sum, & habeo apud me milites, ut possim rumores, qui de me*

C

perse-

perferuntur, contemnere. Si hæc ita sint, excepit ETASTES, in Gemma non militari robori tantùm, sed & Leonum consortio videbitur confidere. Non abs ratione id opinaris, perrexit DULODORUS: Quanquam Leones in Numismatibus expressi, quos & ipsos Tibi hic monstrare placet,

Non tam ad Securitatem Caracallæ, quàm ad eum pertineant, qui Caracallæ, contra Parthos præliaturo, in auxilium properavit. Audiamus Dionem: Ἀντωνῖνος ὡς καὶ παντελῶς αὐτῶν, οὓς μηδὲ ἑωράκει, κεκρατηκὼς, ἐσεμνύνετο. Καὶ μάλιστα ὅτι λέων τις ἐξαίφνης ἐξ ὄρους καταδραμὼν, συνεμαχήσατο αὐτῷ, ὡς αὐτὸς ἐπέστειλεν. *Antoninus quasi omninò superior fuisset, quos ne viderat quidem, se vicisse gloriabatur, tum verò quòd Leo, qui improviso de monte descenderat, pro eo pugnasset; nam id in literis scripsit.* Leonem cum fulmine radiatum, inquit ETASTES, ego potius ad Acinacem retulero, quòd scil. ut Aquila Jovis cœlestis, ita hic, utpote Soli sacer, ideoque radiatus, Jovis Romani armiger foret. Opinio ingeniosa est, respondit DULODORUS, sed præferri meretur Tristani sententia, qui ad memoratum modo factum respicit, ei enim suffragantur Trib. P. XIX. & XX. quæ in annum V. C. 966. & sequentem incidunt, quorum priore bellum Parthicum Antoninus patravit. Satis clarè rem demonstras, subjecit ETASTES, mihi autem mirari subit, unde Caracallæ tanta cum Leonibus familiaritas? Rationem, regessit DULODORUS, idem Tristanus indicat: hæreditariam scilicet ei à patre Severo fuisse. Severus Maurus erat: Mauris autem Leones comites, memorat Ælianus, L. III. c. 1. Μαυρουσίῳ δὲ ἀνδρὶ ὁ λέων καὶ ὁδοῦ κοινωνεῖ, καὶ πίνει τῆς αὐτῆς πηγῆς ὕδωρ. Duo adhuc mihi quærere libet, excepit ETASTES, primò unde Caracalla Leoni suo nomen Acinacis imposuerit, cùm tamen Acinaces Gladii genus fuerit? Deinde, cùm & alii Leonibus familiares fuerint, quâ necessitate hic Caracallam statuamus? Quod ad primam quæstionem attinet, reposuit DULODORUS, fateor me nihil certi habere. Si tamen conjecturis locus, poterit Caracalla ad usum respexisse, indicaturus scil. Leonis familiaritatem sibi tantam securitatem præstituram, quantam aliàs gladius soleat, sive Acinaces, qui non tantùm apud Persas hoc nomine inclaruerat, sed & in Thracia loco Martis colebatur: Poterit etiam ad Leonem Ensiferum in Gemma M. POMPEII respexisse, de quo Plutarchus in ejus Vita, qualisque etiam in Nummis Antonii apud Cel. Patinum in Familiis cernitur. Ad secundam quæstionem respondeo, occurrere quidem in historiis varios Leonibus familiares, ad Gemmam autem

adeò

adeò non quadrare, ut quadrat Caracalla. Habitu militari hic visitur, adeoque excludit Veneficum illum, de quo Silius:

Hercalo non pavidus fœtas mulcere Leones.

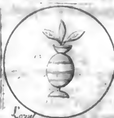
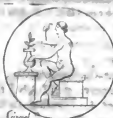
Excludit Henricum ferreum, Comitem Holsatiæ, qui seminudus baltheum & gladium gestans, in Anglia sub Eduardo III. emissum in se, Procerum invidiâ, Leonem incolumis in caveam reduxisse, Alb. Crantzio memoratur. Ita nec Battum adduxeris, quem cùm antea mutus esset, Leone viso sanatum, Pausanias author est. Nec Hannonem, quem Leones primum cicurasse, fama retulit; Illum enim metus, Hunc & armatura Romana arcet. Auguriis, perrexit ETASTES, Veteres plurimum tribuére. Quid si tale quid & hic concurrat? Leo, respondit DULODORUS, Sandrocotto Regni auspicium dedit, dormientem lambens, linguaque sudorem detergens: quid autem hoc ad Gemmam? Ita & Aldrovandus Leonis occursum bonum homini augurium, Veteribus asserit visum, Licet Alexander ab Alexandro Leonis aspectum famosum & inglorium pronunciaverit, eò quòd itinera infesta sit creditus facere, hostiumq; pugnam sæpè portenderit: Quid autem hoc ad rem? Nonne tutius in Caracalla subsistimus, convenientibus in hoc, & habitu & historia? Sequitur in Gemma 87.

A U R A

Phidolâ dejecto
Cursum in Olympicis perficiens.

Auram, excepit ETASTES, memini Te in Thesauro Brandenburgico protulisse. Sed mihi simplicius Equum contumacem, & dejectô Victore aufugientem, placet statuere; Quis enim rem ad Ludos Olympicos restringeret, nullô omninò eorum indicio rem determinante? Ad Ludos Olympicos, respondit DULODORUS, nuditas Equitis, sub Equo jacentis, nos respicere jubet; Pausanias enim Author est, postquam Callipatira virili ornatu ad Olympicos Ludos penetrâsset, lege sancitum fuisse, ut nudati adessent ad Ludicrum, ipsi etiam Magistri. Et quis nescit, Equestres decursus Equitibus passim nudis, in Marmoribus prostare? In Gemmis 618. 593. & 563. exhibetur

Ergo & hic, inquit ETASTES, à vulgari ſententia diſcedis? Diſcedo, reſpondit DULODORUS. Quid enim ſuggerit præter verba? In *prima* Gemma vas cum flore agnoſcit, vel qualecunque, vel ut denotet Ludos: In *ſecunda* Floram ſtatuit nudam, ut ſolet, colligentem flores in vas, ad eos uſurpari ſolitum: In *tertia* Matronam floribus, quibus vas repletum adſtat pedibus, & avibus deditam. At, ſubjecit ETASTES, Ludos per vaſa adumbrari inſolitum non eſt: Floram nudam eſſe, & flores colligere, fabulæ convenit: tandemque & Matronam floribus & avibus operam dare, nec ipſum utique ratione caret: ut taceam Annulum Gorlæi 15. cum quo hæc Gemma admodum convenit. Annulus 15. reſpondit DULODORUS, cum propoſita Gemma nihil commune habet. Spes in eo, & ex herba aut flore, & ex ſublata Stolæ lacinia patet; In vaſe autem ſpica cernitur, ſpei ſcilicet implementum. Quid autem hoc ad propoſitam Gemmam, in qua nullum omninò ſpei indicium? nullum nec ſpicæ veſtigium? Quod de vaſe Ludorum inſigni memoras, id admitterem, ſi palmis Vaſculum hoc ornatum eſſet. Licet enim non Urnæ tantùm, ſed & Amphoræ Ludorum inſignia eſſe ſolerent, abſque palmis tamen non ſolebat, id quod videre eſt ex Morellianis, Epiſtola prima Per-Illuſt. SPANHEMII, ubi plura de hoc more. Præmia ſcil. erant, ſed præmia Victoriæ, quæ Palmis adumbrabatur. Ita & Floram agnoſcerem, ſi florem in vaſculo conſpicerem, ſed pace Tuâ dixerim, nullibi flos apparet, ſed folia recens enata. An hæc, infit ETASTES, Adonidis hortum demonſtrent? Omninò, regeſſit DULODORUS, ita enim Plato in Phædro. *ὁ νῦν ἔχων γεωργὸς ὧν σπερμάτων κήδοιτο καὶ ἔγκαρπα βέλοιτο γενέσθαι, πότερα σπουδῇ ἂν θέρως εἰς Ἀδώνιδος κήπως ἀρῶν χαίροι θεωρῶν καλὰς ἐν ἡμέραισιν ὀκτὼ γινομένως; ἢ ταῦτα μὲν δὴ παιδιᾶς τε καὶ ἑορτῆς χάριν δρῴη ἂν, ὅτε καὶ ποιοῖ. Num Agricola, qui ſapiat, ſemina, quæ curæ haberet, quæque cuperet aliquando fructum adferre, æſtatis tempore, ſummo ſtudio, in Adonidis hortos mittet, gaudebitque ſpectare eos intra dies octo jam pulchros effectos? An ea quidem per luſum ac feſti gratia faciet, ſi quando tamen fecerit?* Hortorum Adonidis quidem mentio fit, perrexit ETASTES: Foliorum non fit. At intelliguntur, inquit DULODORUS; Quid enim intra octo dies ex ſemine naſci poterit? quâve re horti tantillo temporis pulchri poterunt fieri? ſi non foliis, & quidem tribus ut plurimùm illis, quæ primò progerminare ſolent, quæque in vaſculis Gemmarum cernuntur? An in vaſcu-

vasculis, subjunxit ETASTES, plantabantur Adonidis Horti? Theocritus, excepit DULODORUS, ea ταλαρίσκοις vocat, Interpres *Calathos* vertit. Ita enim Idyll. 15. ubi de Adonidis honoribus agit:

> πὰρ δ' ἁπαλοὶ κᾶποι πεφυλαγμένοι ἐν ταλαρίσκοις
> ἀργυρέοις.
> *Adsunt & molles hortuli, inclusi calathis*
> *Argenteis.*

Ubi nota, hortos *molles* vocari, quòd ex semine modò provenissent, εἰώθασι γὰρ, uti Scholiastes loquitur, ἐν τοῖς Ἀδωνίοις πυροὺς καὶ κριθὰς σπείρειν ἔν τισι πρασιαῖς, καὶ τοὺς φυτευθέντας κήπους, Ἀδωνίους προσαγορεύειν. *Solebant enim in Adoniis triticum & hordeum serere, in quodam suburbano, & plantatos* HORTOS ADONIDIS *appellare.* Non in vasculo, inquit ETASTES, sed in suburbano triticum & hordeum hic asseritur seri. Ita est, respondit DULODORUS, sed additur *inde plantari Hortos Adonidis,* eos scilicet quos Theocritus *inclusos Calathis argenteis* cecinit. Non autem calathis argenteis tantùm, sed & aliis vasorum generibus Adonidis Horti inclusi fuêre. Theophrastus Hist. Plant. Lib VI. c. VII. fictilia refert: Ἀβρότονον δὲ μᾶλλον ἀπὸ ῥίζης καὶ παρασπάδος βλαστάνει ἢ ἀπὸ σπέρματος χαλεπῶς δὲ καὶ ἀπὸ σπέρματος προμοσχευόμενον ἐν ὀστράκοις ὥσπερ οἱ Ἀδώνιδος κῆποι. Eustathius ad Odyss. λ. Κῆποι Ἀδώνιδος, inquit, φυτάρια ταχὺ ἀναθάλλοντα ἔσω χύτρας, ἢ ἀρρίχου καὶ ὅλως κοφίνου τινός. *Horti Adonidis sunt planta subitò regerminantes intra* OLLAM *aut* VAS VIMINIUM, *& in genere Cophinum*; Ubi notandum, non frustra Hortos hos *plantas* sive φυτάρια vocari: Non frustra cognominari ἀναθάλλοντα *regerminantes*: utrinque enim indigitatur, plantas eas ex suburbano, in quo ex semine emerserant, in Ollam, Vas, aut Cophinum translatas esse, & ita regerminasse; id quod Scholiastes Theocriti, ut modo vidimus claris verbis docuit: Quanquam alii & in Testis seminatas asseruerint; Ita enim apud Meursium Appendix Vaticana, Proverb. IV. Cent. I. Γίνονται δὲ ὥσπερ οἱ κῆποι (τοῦ Ἀδώνιδος) εἰς ἀγγεῖα κεράμεια σπειρόμενοι ἄχρι χλόης μόνης. Idem & Zenobius Cent. I. Prov. XLIX. nisi quod loco χλόης μόνης, χλόας μόνον habeat, quod tamen eodem cadit; Utrinque enim Hortos Adonidis in vasa fictilia seminata, tantùm ad herbam virentem crevisse indigitatur, id quod in nostris Gemmis utique ad oculum patet. At, subjecit ETASTES, an Hortos hos plantârunt fœminæ? Eæ ipsæ, reposuit DULODORUS, id enim idem Eustathius testatur: γυναῖκες δὲ τοὺς τοιούτους ἐτίθουν κήπους, ὥσπερ ἐπιταφίους Ἀδώνιδι. *Fœminæ, inquit, tales Hortos curabant, quasi essent funebres Adonidi.* Addamus & Plutarchum: Περὶ τῶν βραδέως ὑπὸ θεῖου τιμωρουμένων· ἀλλὰ μικρός τις καὶ κενόσπουδος ὁ θεός ἐστιν, ὥστε μηδὲν ἡμῶν ἐχόντων θεῖον ἐν αὐτοῖς, μηδὲ προσόμοιον ἀμωσγέπως ἐκείνῳ, καὶ διαρκὲς καὶ βέβαιον, ἀλλὰ φύλλοις (ὡς Ὅμηρος ἔφη) παραπλησίως ἀπομαραινομένων παντάπασι καὶ φθινόντων ἐν ὀλίγῳ ποιεῖσθαι λόγον τοσοῦτον, ὥσπερ αἱ τοὺς Ἀδώνιδος κήπους ἐπ' ὀστράκοις τισὶ τιθηνούμεναι καὶ θεραπεύουσαι γυναῖκες. ἐφημέρους ψυχὰς ἐν σαρκὶ τρυφερᾷ καὶ βίον ῥίζαν ἰσχυρὰν οὐ δεχομένῃ βλαστανούσας, εἶτα ἀποσβεννυμένας εὐθὺς ὑπὸ τῆς τυχούσης προφάσεως. *Imò morosior quispiam & leviculaurum rerum curiosus est Deus, quòd cùm nihil habeamus divinum in nobis, neque quod ullo modo ad illius similitudinem accedat, quodque constet, ac stabile perpetuumque sit, quin magis foliorum ritu, quemadmodum ait Homerus, undequaque marcescentium*

mus, intereamusque brevi, tantam nostri curam habeat, non aliter quam MULIERES, *qua* ADONIDIS HORTOS, *ad dies pauculos vernantes, in* TESTULIS *quibusdam nutriunt, foventq, animas brevi duraturas, in carne tenera, & solidam vita radicem non recipiente suppullulantes, & mox ad quamvis occasionem interituras.* Hæc ut ut ſint, non tamen Mulieres tantùm, ſed etiam Viros Adonidis hortos plantâſſe, Diogenianus Cent. I. Prov. XIV, videtur innuere. ἐπειδὴ γὰρ Ἄδωνις, ἐρώμενος ὢν, ὡς μῦθος, τῆς Ἀφροδίτης, πρὸ ἥβης τελευτᾷ, οἱ ταύτῃ ὀργιάζοντες, κήπους εἰς ἀγγεῖά τινα φυτεύοντες, ἢ φυτεύουσι. Quid clarius his dici poteſt? Fateor, inquit ETASTES, duo autem mihi adhuc obſcura ſunt, primò cur altera mulier nuda, altera veſtita ſit? deinde cur altera aviculam præferat? Si cogites, reſpondit DULODORUS, hortos Adonidis Veneri ſacros fuiſſe, facile mihi dabis, aviculam illam Columbam eſſe, utpote quæ & ipſa Veneri dicabatur. Imo nec de nuditate, nec de veſtitu dubium movebis, cùm & ipſa Venus inter Antiquitatis reliquias utroque modò haud infrequenter ſe ſiſtat. Veneris honori hos Hortos inſtructos, ex modo allato Diogeniani loco audivimus. Sed addi poteſt & Theocritus Idyll. alleg.

Κύπρι Διωναία, τὺ μὲν ἀθανάταν ἀπὸ θνατῶν
Ἀνθρώπων (ὡς μῦθος) ἐποίησας βερενίκαν,
Ἀμβροσίαν ἐς στῆθος ἀποστάξασα γυναικός.
Τὶν δὲ χαριζομένα πολυώνυμε καὶ πολύναε
Ἁ βερενικεία Θυγάτηρ, Ἑλένα εἰκυῖα,
Ἀρσινόα, πάντεσσι καλοῖς ἀτιτάλλει Ἄδωνιν.
Πὰρ μὲν οἱ ὥρια κεῖται ὅσα δρυὸς ἄκρα φέροντι,
Πὰρ δ' ἁπαλοὶ κᾶποι πεφυλαγμένοι ἐν ταλαρίσκοις
Ἀργυρέοις.

Venus Cypria filia Diones, Tu immortalem ex mortalibus
Hominibus (ut sermo est) fecisti Berenicen,
Ambrosiam instillans in pectus mulieris,
Quare Tibi gratificans, ò celeberrima, & multis delubris celebrata,
Berenices filia, Helena similis,
Arsinoë, multifariis bonis ornat Adonidem,
Juxta eum autem matura jacent quæcunque ferunt Arborum apices:
Adsunt & MOLLES HORTULI, *inclusi* CALATHIS
Argenteis. &c.

De Avicula, excepit ETASTES, an Columba ſit? neſcio, annon jure dubitem; Licet enim hæc Veneri ſacra fuerit, in Gemma tamen, ob exiguitatem dignoſci non poteſt. Quæcunque ſit, ſubjecit DULODORUS, certè avis eſt. Avium autem genera inter cætera Adonidi ſacrata omnia, idem Theocritus refert:

Παντ' αὐτῷ πετεηνὰ καὶ ἑρπετὰ τᾷδε πάρεστι.
Omnia illi VOLATILIA *& reptilia hic adsunt.*

Inquit

inquit in superiora sequentibus. Ex Scholiaste Theocriti, infit ETASTES, Triticum & Hordeum in suburbanis satum, indeque in vascula translatum, Adonidis hortos didici constituisse: Quæsò autem DULODORE, annon folia in Gemmis expressa latiora sunt, quam ut vel Tritici vel Hordei credi possint? Eadem, respondit DULODORUS, in his ratio esse potest, quæ & in iis, quæ Spes præferre solet. Hæc segetem in herba adumbrant, & tamen & ipsa latiora solent effingi, quàm ut vel tritici, vel hordei, vel cujuscunq; frugum generis videri possint: Adeò ut, si in his peccatum sit, utique Sculptorum ea culpa credi debeat; Quanquam ne quid prætermittam, non semper Triticum & Hordeum, sed & Lactuca & Fœniculum hortos Adonidis constituerint. Testatur Hesychius, cujus en Tibi verba: Ἀδώνιδος κῆποι· ἐν τοῖς Ἀδωνίοις εἴδωλα ἐξάγουσι, καὶ κήπους ἐπ' ὀστράκων, καὶ παντοδαπὴν ὀπώραν, οἷον ἐκ μαράθρων καὶ θριδάκων παρασκευάζουσιν αὐτῷ τοὺς κήπους, καὶ γὰρ ἐν θριδακίναις αὐτὸν κατακλιθῆναι ὑπὸ Ἀφροδίτης φασίν. Ita & Suidas: Ἀδώνιδος κῆποι, inquit, ἐκ θριδάκων καὶ μαράθρων, ἅπερ κατέσπειρον ἐν ὀστράκοις.

Non ausim amplius resistere, inquit ETASTES, Lactucam enim folia latiora habere, inficias non ierim. Quî autem fiebat, ut plantæ hæ tam citò creverint? Causa incrementi, respondit DULODORUS, Calor fuit; Ita enim Simplicius in Phys. Arist. L. V. Καὶ σῖτος δὲ διὰ θερμὴν ταχὺ φύεται καὶ αὔξεται, ἐν τοῖς Ἀδώνιδος καλουμένοις κήποις, πρὸ τοῦ ῥιζωθῆναι καὶ πληθῆναι ἐν τῇ γῇ. Fuit & cura, cujus brevitas & interitûs causa fuit; Ideo enim curabant aut perderent, adeoque brevem Adonidis vitam adumbrarent. Eustathius rem edocet. Κῆποι Ἀδώνιδος φυτάρια ταχὺ ἀναθάλλοντα· καὶ αὐτίκα ῥιπτούμενα κατὰ θαλάσσης καὶ ἀφανιζόμενα καθ' ὁμοιότητά τινα τοῦ κατὰ τὸν ὠκύμορον Ἄδωνιν θανάτου. Ὃς ἀνθήσας νεωτήσιον ταχὺ ἀπήνθησε, καταβληθεὶς ὑπὸ ἀέρος κατὰ τὸν μῦθον. *Horti Adonidis sunt planta subitò regerminantes, & statim projecta in mare, & evanescentes, ad similitudinem quandam mortis, quam subiit, brevis Fati Adonis.* Zenobius Cent. I. Prov. XLIX. non in mare, sed in puteos præcipitatos scripsit. Γίνονται δὲ οὗτοι οἱ κῆποι τοῦ Ἀδώνιδος, εἰς ἀγγεῖα κεράμεια σπειρόμενοι, ἄχρι χλόας μόνον. Ἐκφέρονται δὲ ἅμα τελευτῶντι τῷ Θεῷ καὶ ῥίπτονται εἰς κρήνας. Itane se res habebat? excepit ETASTES; Non igitur mirabor, quî Κῆποι Ἀδώνιδος contra futiles & nugones homines, & voluptatibus ineptis deditos, cujusmodi sunt Cantores, Sophistæ, Poëtæ, Lascivi, Cupedarii &c. in proverbium abierint; brevis enim ut video & horum delectatio est. Brevis, inquit DULODORUS, & plerumque infructuosa, adeò ut parœmiam etiam hoc modò efferri, horum author Erasmus testetur: ἀκαρπότερος τῶν Ἀδώνιδος κήπων, *infructuosior Adonidis Hortis.* Sed de his hactenus. Sequitur ex Gemmis 108. & 664.

DIO-

DIOMEDES
Palladium auferens.

Ego, excepit ETASTES, non hunc in his Gemmis agnoverim, sed in *prima* Bellonarium, in *secunda* fœminam cum Palladio, qualis typus Nobilitatis esse solebat. Nobilitas, respondit DULODORUS, non Palladium, sed imagunculam præfert, idque ideò, quòd Nobiles jus ponendæ imaginis habuerunt? Adde, quòd nec fœmina in Gemma sit, sed omninò Vir, qualem & in Thesauro Elector. Brandenb. vidimus, eôdem ferè habitu, nisi quòd gladium sinistrâ teneat. Plura ibi de Diomede me legisse memini, inquit ETASTES, ideòque de secunda Gemma eò Tibi faciliùs assurgo: de prima autem, nisi rem eàdem claritate doceas, ignôsces, si difficilior fuero. Quid? annon Bellonarium Bellona arguit? annon Bellonarius districto ense adstat, ut se vulneret ex ritu sacerdotii? Si Bellona hîc foret, respondit DULODORUS, pro Bellonario sentirem & ego: Cùm autem Palladium sit, non minus ac in altera Gemma, omninò pro Diomede decernerem. Palladium, subjecit ETASTES, minutum Palladis simulacrum fuit: Palladem autem & Bellonam fuisse eandem, quis nescit? Id quidam credidêre, respondit DULODORUS, idque ideò, quod eadem utrique opera interdum Poëtæ tribuant. Simulacra autem diversa fuisse, inde colligas, quod Tuba, Fax, & Falx, Bellonæ tribuantur, quæ tamen à Pallade alienæ sunt: Ut comam taceam, quam & ipsam sangvine multò spargere memoratur. Audi Statium L. IV. Theb.

Prima mari rutilum de vertice Larissæo
Ostendit BELLONA FACEM.

Et Silium Italicum L. V. Pun.

Ipsa facem quatiens ac flavum SANGVINE *multo*
Sparsa COMAM *medias acies* BELLONA *pererrat.*

Et Claudianum L. II in Eutropium.

Quid dudum inflare moraris
Tartaream BELLONA TUBAM? *quid stringere* FALCEM
Qua populos à stirpe metis?

Imò, reposuit ETASTES, etiam *Hastam.* & *Parmam.* & *Galeam* gestâsse legitur, qualiter utique & Pallas. Audi eundem Statium L. II. Theb. fin.

Nec magis ardentes Mavors, HASTATAQUE *pugnæ*
Impulerit BELLONA *Tubas.*

Audi

Audi eundem Claudianum, de IV. Conf. Honorii:

Jam Trabeam Bellona gerit, PARMAMQUE *removit*
Et GALEAM.

Etiam si hoc Tibi cedam, regessit DULODORUS, tamen in proposita Gemma Bellonam esse, cedere non possum. Palladem sive Minervam, ingenium bellicum: Bellonam autem, furorem bellicum denotare, Cartarius docet. Hæc differentia ad distinguenda Palladis & Bellonæ simulacra admodum necessaria est; Ut enim Ingenium interdum furore corripitur, unde Minerva in ipso bellandi actu etiam credi potest expressa, qualiter in Domitiani Nummis occurrit: Ita & furor interdum Ingenii speciem induit, & inde poterit hastam & Clypeum & Cassidem mereri, sed tamen non poterit extra bellandi actum effigiari. Nam hic Bellonæ proprius est. Et ex his constat, fœminam galeatam, sinistrâ Clypeum tenentem, dextrâ autem hastam torquentem, rite & *Palladem*, & *Bellonam* vocari; fœminam autem habitu pacifico stantem, licet & Galea & Clypeo & Hasta armatam, qualis in Gemma nostra visitur, Palladem quidem esse, Bellonam autem nullô modô esse; deficit enim furor bellicus, sine quo Bellona intelligi non potest. Profundè philosopharis, inquit ETASTES, si verè, me cecidisse fatebor; Quanquam nondum intelligam, quomodo ad Diomedem adstans aræ figura reduci possit? Diomedes cùm Palladium auferret, galeatus fuit, & ita etiam apud Eruditissimum Fabrettum in Tab. Iliacâ pingitur. Galea non obstat, respondit DULODORUS, cùm utique capite nudo non tantùm in Gemma prima occurrat, sed etiam in ea, quam in Thesauro Elector. Brandenb. protuli. In utraque, excepit ETASTES, aræ insidet Diomedes, Palladiumque jam manu præfert, in proposito autem manum dextram capiti imponit, sinistrâ gladium tenet. De gladio, subjecit DULODORUS, dubium non est. Fabella, quâ Diomedes Ulyssem gladio ante se egisse apud Photium Cononi memoratur, rem abundè demonstrat. Manus capiti imposita fortassis Pietatem Diomedis, fortassis etiam lætitiam demonstrat. Qui Minervam ubique & coluit & adjutricem habuit, uti videre est ex precatione ejus, apud Homerum Il. K. v. 283. seqq. credibile non est, Palladium non propitiato Numine attigisse. Propitiatum Numen vel inde colligas, quod Quintus Smyrnæus Minervam volentem abstractam cecinit:

Ἀρπάξας ἐθέλουσαν εὔφρονα Τριτογένειαν.
Abstrahens (Diomedes) volentem sapientem Minervam.

Inquit Lib. X. v. 353.

Hæc si ita sint, perrexit ETASTES, qui fit, ut aliis Scriptoribus factum culpetur, tanquam sceleratum?

Tydides sed enim, scelerumque inventor Ulysses
Fatale aggressi sacrato avellere templo
Palladium, cæsis summæ custodibus arcis
Corripuere sacram effigiem, manibusque cruentis
Virgineas ausi Divæ contingere vittas.

Inquit Virgilius Æn. II. v. 163. seqq. Virgilius, regessit DULODORUS, hôc locô Æneam Græcorum hostem inducit, quem quid mirum est factum carpere? Sed si hoc

 displi-

displicet, non tamen displicebit, quod de lætitia dixi, quam procul dubio Diomedes sensit, cum voti se jam compotem juxta Palladium intelligeret: Herculem se ipsum ob Victoriam Olympicam coronantem, eôdem modô in Numismate inter selecta Cardinalis Maximi cernimus: Eôdem modô & sacrum Agonem, in Numismate Commodi Thesauri Electoralis Brandenburgici, quod & ipsum in specimine Cl. Morellii exstat: Non futili argumento, & Diomedem hîc adumbrari, eô modô, quô Palladio jam vicinus se voti & victoriæ quasi compotem sentiens, vel Deam propitiaverit, vel certè meriti Coronam sibi imposuerit. In sequenti Gemma 6. visitur

OBLATIO
Primitiarum.

Gemma hæc, inquit ETASTES, mihi notabilis videtur; Quid enim si Nuptiæ per confarreationem, junctis coeuntium manibus, eâ exhibeantur? Nescio an assertum tueri possis, respondit DULODORUS. Et quidni? perrexit ETASTES. Annon Sponsa far frugesque in Altari ignibus imponit? Annon Sponsus affundit aquam? Annon iis, ad Sacri solennitatem, ritè augendam adest Tibicen, & velut Juno Pronuba, cum Sceptro, apportans canistrum frugibus plenum? Si dubitas, consule Lipsium ad Taciti Annales Lib. IV. c. 16. Consului Lipsium, infit DULODORUS, sed nihil, quod ad rem facere posset, inveni. Nihil? mirabundus subjecit ETASTES. Annon farre Nuptias fieri dicit, cum per Pontificem Maximum & Dialem Flaminem, per fruges & molam salsam conjunguntur? Annon confarrationem eô ritu ait perfici, ut aquâ & igni adhibitis, duobus maximis instrumentis, Natura conjuncta videatur? Id fateor, reposuit DULODORUS, quid autem hoc ad Gemmam? Quid? regessit ETASTES, annon fruges? annon & aqua & ignis in Gemma ad oculum patent? Pateant, inquit DULODORUS, in Gemma tamen Nuptias confarreatas non evincunt; Cùm tamen & manus junctæ sint? excepit ETASTES; Neque enim lævas arbitraberis, cùm ceris expressæ dextræ forent, id quod Sculptor observare debuisset. Res dubia est, respondit DULODORUS, mihi sanè hæc manuum, non tam conjunctio, quàm lotio videtur, quam in Sacrificiis receptam, ex Hesiodo in Operib. docemur:

Μηδέ ποτ' ἐξ ἠοῦς Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον
Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.

Neque

Neque unquam manè Jovi libato nigrum vinum
Manibus illotis, neque aliis immortalibus.

Si manus junctæ rem non conficiant, subjecit ETASTES, in reliquis nescio an firmi quid pro Nuptiis confarreatis invenire possim; neque enim Sellæ jugatæ, ovilique pelle instratæ, hic visuntur: neque velata nubentium capita, quæ tamen & ipsa, Lipsio teste, ad Nuptias confarreatas requirebantur: Nec est quod Solis Pontificibus has cum Cl. Pfeiffero addicam, cùm hâc ratione causâ apertè casurus sim, utpote quòd ne minimum quidem Pontificii ornatûs vestigium in Gemma sit. Solis Pontificibus, reposuit DULODORUS, Nuptias confarreatas non addicerem: Imò nec Sellas ovili pelle instratas de essentia earum arbitrer, adeò ut hinc à me nihil metuendum sit: Quanquam, ut verum fatear, nec in habitu aliquid Nuptiale emineat; Uterque enim Sacrificantium discinctus est, non minus ac Tibicen, id quod nos admonere potest illius Virgilii,

Unum exuta pedem vinclis in veste recinctâ:

Ad quem locum Servianæ Schedæ Danielis: *Solent*, inquit, *& resolutoria Sacrificia ab Auspicibus fieri. & ad Junonis Lucinæ sacra non licet accedere, nisi solutis nodis.* Junonis? excepit ETASTES; At hæc in Gemma indubia est. Nihil minus, respondit DULODORUS, licet enim Sceptrum tale quid arguere videatur, indignum tamen foret, Dearum Deorumque Reginam canistrum frugibus plenum apportare, adeòque Sacrificii ministram agere. At, inquit ETASTES, præterquam Junoni resolutoria sacrificia non fiebant? Imò & aliis Diis, respondit DULODORUS, nam apud Tibullum El. V. L. I. Poëta:

Ipse ego velatus filo tunicisque solutis
Vota novem Triviæ nocte silente dedi.

Sceptrum, subjecit ETASTES, mihi firmissima basis est; Hoc enim nisi Deorum Reginæ non convenit. Et quis pro Sceptro, reposuit DULODORUS, indubiè hoc sumat? Idem sanè gestat apud Gorlæum etiam in Gemma 16. fœmina laurum adurens, quæ procul dubio rustica est, mutuaturque lucem ex illo Tibulli:

At Laurus bona signa dedit, gaudete Coloni:
Distendet spicis horrea plena Ceres.

Nisi fallor, inquit ETASTES, caput etiam coronatum cernitur. Non aliter, respondit DULODORUS, ac apud Virgilium,

Copa Syrisca caput GRAJA *redimita* MITELLA:

Scil. fœminam quandam, rure fruges apportantem, hanc arbitrer. Sed id ad rem parum. Præcipuum contra Nuptias confarreatas argumentum, Spicæ sunt. Spicæ? mirabundus iteravit ETASTES. Has ego præcipuum argumentum pro confarreatione arbitrabar. Quo jure id feceris, inquit DULODORUS, ipse videris. Ad Nuptias confarreatas sanè non spicæ adhibebantur, sed FARREUM, à quo & appellatio descendit. Audi Plinium: *In Sacris*, inquit, *nihil religiosius* CONFARREATIONIS *vinculo erat, novaque Nuptæ* FARREUM *præferebant.* Sit ita, excepit ETASTES, sed dilucidandum quid farreum sit? Farreum, regessit DULODORUS, si Festo credis, fuit Libi genus, ex farre factum. Dionysius Halicarnassæus ejusmodi Nuptias à farris communione,

nione, *κοινωνία*, *farratia* dictas author est: à communione, inquam, id quod Rosinus & Stuckius eò intelligunt, quod Conjuges eòdem farre vescerentur, & Victimas respergerent, quod utique in crudis frugibus credibile nòn est. Ulpianus rem clarius docet: *Farre*, inquit, *convenitur in manum certis verbis, & testibus decem præsentibus, & solemni sacrificio facto, in quo* PANIS FARREUS *adhibetur.* En! panem farreum nomiat, non spicas, quales in Gemma visuntur, adeò ut ex omnibus hactenus dictis luce meridianâ clarius sit, non confarreationem hic adumbrari, sed omninò frugum primitias offerri, non minus ac numero 101. & 109. De frugum primitiis, inquit ETASTES, res obscura non est, constat enim ex Porphyrio Lib. de Abstinentia 4. etiam priscis Atheniensibus id Sacrificii genus in usu fuisse; Et de more Romano est Tibulli versus:

Illa Deo sciet agricolæ pro vitibus Uvam,
Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.

Ego autem de Nuptiis confarreatis plenius informari cupio. An harum inter Antiquitatis reliquias nulla prostat imago? Me judice prostat, respondit DULODORUS, & quidem in sequenti Marmore:

Marmor hoc, subjecit ETASTES, à Sancto Bartolo inter Admiranda Romanorum delineatum vidi, meminique à Celeberrimo Bellorio esse illustratum; Sed ille, licet de Nuptiis fateatur, de Nuptiis confarreatis tamen ne verbum quidem habet. Et qui posset, respondit DULODORUS, cùm in manu Sponsæ Turturem crederet, quem & Sanct. Bartolus delineavit? An res aliter se habet? interrogavit ETASTES. Habet, regessit DULODORUS; Pighius enim, ex cujus schedis hoc Marmor vulgamus, non Turturem, sed FARREUM in manu Sponsæ delineavit apertô argumentô, Nuptias confarreatas in Marmore exhiberi. Pighius, inquit ETASTES, Marmor mutilum dedit, at Sanctus Bartolus dedit integrum. Quid inde colligas, si non majorem Bartolo quàm

quàm Pighio fidem esse habendam? Imò contra, respondit DULODORUS. Bartolus Pighio posterior fuit, cúmque Marmor jam Pighii ætate mutilum fuerit, quomodo potuit à Bartolo integrum delineari? Annon hinc patet, Bartolum fragmenta supplevisse, adeòque fidem ejus Pighio inferiorem esse? Solemnem Nuptiarum hic ritum adumbrari, inquit ETASTES, negare non ausim. Sponsus & sponsa invicem dextras jungunt, hæc flammeo velata, Ille capite detectô: Pronuba Juno utrumque amplexa connubio jungit stabili: Adest Hymenæus, seu Puer genialis, præferens facem. Ad aram Sponsus velato capite sacrificat, Sponsa autem capite detecto visitur, adduciturque ad aram Ovis: sequitur mulier cum serto, quô postes ornabant, inde nuncius volumen Nuptialis carminis tenet, ultimaque est Concordia sive Cybele, cujus vim generationi inesse credebant. Cautè incedis, excepit DULODORUS. Notandum autem, Sanctum Bartolum ante aram virum, sacrificantem & è canistro flores & poma, in Nuptiis spargi solita, depromentem finxisse, quòd in nostro desit: Notandum, ad columnas eum Camillum cum acerra, & Tibicinem fecisse, qui licet eos non negemus, tamen in nostro Marmore nosci non possunt: Notandum, figuras retrò sponsum & sponsam à Bellorio determinatas non esse, quos tamen pronubos & pronubas, haud forsan ab ratione credimus. De his si plura desideres, adi Eruditissimum Pfeifferum in Antiquitatibus Græcis L. XII. c. 13. Non hoc me angit, infit ETASTES. De Ove vellem audire; Hanc enim non Talasionis tantum ac lanificii fuisse argumentum, sed & sacrificio oblatam, Bellorius arbitratur, cùm tamen in Nuptiis porcam mactare, solenne fuerit. Id Nuptiarum initio fiebat, respondit DULODORUS. Ita enim Varro L. II. de re Rust. *Nuptiarum initio antiqui Reges ac sublimes viri in Etruria in conjunctione Nuptiali nova Nupta & novus Maritus primum* PORCAM *immolabant.* Imò ante Nuptias, uti ex Jul. Polluce, L. III. Onom. c. 3. n. 4. patet. Ἡ δὲ πρὸ γάμου θυσία, προτέλεια καὶ προγάμεια. Προτελεῖσθαι δὲ ἐλέγοντο οὐ μόνον αἱ νύμφαι ἀλλὰ καὶ οἱ νύμφιοι, &c. *Sacrificia ante Nuptias facta* προτέλεια *primordia &* προγάμεια, *ante Nuptialia, vocantur. Initiari verò non modò Sponsæ, sed & Sponsi dicebantur.* Vides ETASTA, Sacrificium Porcæ, Sacrificium Ovis non excludere, non minus ac Tauri aut Vaccæ. Ut enim illam Veneri, ita Taurum Jovi & Junoni, Vaccam Lucinæ, Concordiæ Ovem videntur obtulisse: Idque secundum Senecam Tragicum in Medea, ubi Chorus:

Ad Regum thalamos Numine prospero,
Qui cælum superi, quique regunt fretum
Adsint, cum populis ritè faventibus.
Primus SCEPTRIFERIS *colla* TONANTIBUS
TAURUS *celsa ferat tergore candido:*
LUCINAM *nivei* FOEMINA *corporis*
Intentata jugo placet, & asperi
Martis sanguineas quæ cohibet manus,
Quæ dat belligeris fœdera Gentibus,
Et CORNU *retinet divite* COPIAM,
Donetur TENERA *mitior* HOSTIA.

D 3 Appositè

Appositè hoc, inquit ETASTES, ad Corcordiam in Marmore expressam. Cornu sanè, cum divite copia, ea apertè retinet, quid autem turrita est? Corona turrita, respondit DULODORUS, Cybeles indicium est, ut rectè censet Bellorius, ejus enim index est & Nux pinea in cornu copiæ: Neque miraberis ejusmodi conjunctionem, cùm diversorum Deorum insignia in signis Pantheis notissima sint. De Ove autem omninò est notandum, etiam in hoc pro Nuptiis confarreatis argumentum latere, modò verum sit, quod Lipsius observat: *In Nuptiis confarreatis Sellas jugatas Ovili pelle instratas fuisse, ejus Ovis, quæ hostia fuerit.* Sed ad alia pergimus. In Gemma 673. est

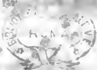
IDOLUM
SOLIS.

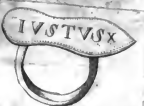

Cautius agerem, inquit ETASTES, simulacrum agnoscendo basi insistens, Pileo, Face & Clypeo instructum, ad quod accedit mulier item pileata, crinibus passis. An hoc non sufficit? Non arbitror, infit DULODORUS, hoc enim est verba dare, non causam, non originem inquirere. Sed, excepit ETASTES, unde Tu simulacrum hoc, Idolum Solis probabis esse? cùm tamen nullibi Sol hûc modô adumbretur? Nullibi? subjecit DULODORUS, at non multum differunt simulacra Mithriaca. Taurum ea mactare solent, reposuit ETASTES, non Facem, non Clypeum præferre. Addo & Pilei differentiam: In simulacris Mithriacis Phrygius esse solet, in proposito autem Græcus videtur. De Pileo facilè Tibi cesserim, perrexit DULODORUS, cùm non Ulyssem tantùm, sed & Dioscuros talibus insignes videam; Cùm autem in Dioscuris Pileus quibusdam alterum Terræ hemisphærium designet, quidni idem statuamus in hoc Idolo Solis, cum Sol alterum tantùm hemisperium fulgore complectatur? Quid autem de face dices? subjecit ETASTES. Annon hæc Phosphorum potius aut Hesperum designabit, quibus in Tabulis Mithriacis Lampades dari in confesso est? Si Lampas sola esset, regessit DULODORUS, assurgerem placito: Cùm & Clypeus junctus sit, pro Sole decernendum arbitror; Soli enim & facem & Clypeum datum, apud Martianum Capellam, de Nuptiis Philologiæ, me legisse memini. De simulacro Solis inter cætera, *Sinistrà autem manu*, inquit, *Clypeum coruscantem, dextrà ardentem Facem præferebat.* Martianus Capella, inquit ETASTES, non facem tantùm, & Clypeum Soli tribuit, sed & Coronam radiatam, Gemmisque pluribus ornatam, pedesq; alatos, & pallium coccineum, quæ in nostra Gemma non visuntur. Quasiverò, respondit

spondit DULODORUS, omnia Solis ornamenta necesse fuerit effingere? Annon suffecerint præcipua? *Fax & Clypeus*, quorum illa ardorem, hic figuram ejus denotat? Ita enim Interpres Capellæ: *Per Clypeum*, inquit, *formam accepimus, quæ nobis videtur ancilis modum non excedere. Clypeus autem dicitur à Græcorum* κλέπτω σώματα, *sive ab eo quod est* FURARI CORPORA, *vel à* CLUO, *quod est* DEFENDO. *Facem autem ejus intelligemus multitudinem ardentium*; Sed & illud notandum, in Gemma Idolum hoc eôdem modô insignia hæc gestare, quô & Sol apud Capellam, dextrâ scilicet facem, sinistrâ autem Clypeum. An hoc, excepit ETASTES, certâ ratione, an temerè factum sit? videtur adhuc dubitari posse: Imò non potest, respondit DULODORUS, Ita enim pergit item Interpres. *Quod hanc* (scil. facem) *Sol in dextrâ, illum autem* (Clypeum) *in sinistra habet, modum armis sustinendis servavit, vel fortè quia Clypeum semper secum tenet, facem autem amittere debet, atque ideo dextrâ, quæ agilior, ea sustentatur.* Quicquid sit, inquit ETASTES, Coronam radiatam, & alatos pedes, & pallium hîc deesse video. Quod ad alatos pedes attinet, regessit DULODORUS, hos nullibi Solis simulacra præferunt, & si vera sit hypothesis eorum, qui Solem stare, Terram autem moveri perhibent, nescio quid alæ Solis simulacris affictæ, denotare possint? adeò ut hinc apertè constet, alatos pedes necessariò non requiri, affingi tamen posse, ut celeritas motûs adumbretur, quæ Soli communiter tribuitur. Ad Coronam radiatam quod attinet, ea apud Martianum Capellam aliud non videtur indigitare, quàm duodecim menses; ideo enim duodecim radiis, & totidem Gemmis, dicitur insignis esse. Cùm autem annum in menses distinguere, secundaria Solis operatio sit, utique constat, coronam radiatam præcipuis Solis ornamentis accenseri non debere, idque eò minus, quò clarius in simulacro extensa fax operationem primariam refert, Lucis scilicet, sine qua Sol ne intelligi quidem potest. De Pallio non arbitror pluribus dicendum. Ipse enim ab Idoli tergo etiam in Gemmâ id videas dependere. In Annulo 101.

VITA
Justorum, militia

Adumbratur; Nam Caligam militarem hanc esse facilè credidero. Id mirum, inquit ETASTES; Quid enim militaris Caliga ad fœminam Christianam? In B. Agnetis Cœmiterio Annulum hunc inventum, Bosius testatur in Roma subterranea, ex qua Annulus

lus desumtus est: Indeque, quid si non Caliga militaris hæc videatur, sed Solea, quam apud Veteres fœminis in usu fuisse, Balduinus latè demonstrat? Non assentior, respondit DULODORUS, Caligam enim militarem clavi, in eo apertissimè notati, arguunt: Clavi, qui in solea propriè sic dicta non occurrunt, quibusque, tantùm non solis, à solea militaris caliga distinguitur. Negare non ausim, excepit ETASTES; apud allegatum enim Balduinum caligam militarem clavis suffixam vidisse memini; Quid autem hoc ad fœminam Christianam? Ut innuatur, regessit DULODORUS, Justorum, ut dixi, vitam militiam esse: Militant nempe contra peccatum, contra Satanam, & contra propriam carnem. Hanc Justorum militiam esse, perrexit ETASTES, inficias non ierim; Cur autem Caligæ militaris ea symbolô præfiguretur, non video. Quidni potius vel Casside, vel Thorace, vel Clypeo, vel Gladio. notioribus militiæ insignibus? Ratio in promptu est, reposuit DULODORUS: Nihil in Sacris communius est, quàm vitæ cum ambulatione comparatio; Ad vitam igitur, & quidem militiæ plenam, exprimendam, quod symbolum concinnius eô, quod ambulationis & quidem militaris instrumentum est? Ita ad vitam militarem symbolum reducitur, infit ETASTES, an autem ad vitam Justorum? dubitem. Quod dubites, subjecit DULODORUS, causa non est, cùm utique inscriptio JUSTUS rem apertè determinet. Quasi verò, inquit ETASTES, vocabulum hoc necessariò appellativum sit, quid si nomen proprium? Et quidem ejus, qui Annulô hoc signavit? Id locus respuit, regessit DULODORUS; Vix enim credibile est, profani militis insigne in Virginis Christianæ sepulchro conditum fuisse. Sed ecce! In Annulo 201.

SALUS
Christianorum

Se sistit. Etiam hunc Annulum proponis? inquit ETASTES. Quæ rei ratio? An satis dilucidatus non est? Atqui Annulus Christianus cum salutari nomine ex Roma Subterranea vocatur: Et quid addi poterat? Multa, respondit DULODORUS; Quanquam præcipua causa, ut denuò proponendum censeam non tam obscuritas sit, quam Sculpturæ in recuso Gorlæo, ab eo differentia, qui in Roma subterranea exhibetur. In recuso Gorlæo, loco Serpentis puer alatus cruci adstans exprimitur, subscriptumque vocabu-

vocabulum SALUS omninò omittitur, cùm tamen in Roma Subterranea Annulus hic eô planè modô occurrat, quô hic eum delineatum exhibeo. Si hoc ita sit, excepit ETASTES, optimè sanè facis, quod Publico illudi non sinis; Ipse enim dubius fui, qui Cupido ad Crucem Christianam quadraret? Cupido mihi non videbatur, reposuit DULODORUS, sed vel Angelus, vel Anima. Bosius autem, & Aringhius, aliter docuére. Serpens, perrexit ETASTES, Cruci salutiferæ apprimè quadrat, non tantùm quòd symbolum is Salutis etiam Ethnicis fuerit, sed etiam quòd æneum illum Serpentem, Christi Prototypon, designare possit, cujus adspectus à morsu Serpentum igneorum Israelitas salvos præstitit. Ratio hæc, subjecit DULODORUS, mihi potior videtur, quàm Aringhii, qui ad Sathanam, veterem illum Draconem, virtute Crucis devictum respicit; licet enim in Numismatibus eum sub Cruce aliquando occurrere non negem, Æneum tamen Serpentem subscriptio arguit. Columbæ, infit ETASTES, adhuc dubium movent, videlicet annon Serpens hic ad has pertineat, junctisque his exprimatur Servatoris præceptum: *Estote prudentes ut Serpentes, & simplices ut Columbæ?* Aringhius etiam hanc rationem adducit, respondit DULODORUS, cùm autem eòdem demonstrante Columbæ Piorum symbolum sint, & 12. Columbæ, in alio monumento Cruci tessellatæ appositæ, duodecim Apostolos designârint, nihil dubitarem etiam hic Pios intelligere, Christi scil. crucifixi fiduciâ salvos. Fortassis, inquit ETASTES, ut in allegato 12. Apostolos, ita & hic Mariam & Johannem, quos Christus Cruci affixus allocutus memoratur. Nisi omnium piorum, respondit DULODORUS, hos locum arbitreris tenere, non dixeris; Non enim hi tantùm, sed omnis Piorum cœtus, meritò Christi Salutem spirant: Christi, qui ut æneus Serpens, ita & α & ω, quæ affixa sunt, id est, principium & finis est, ut ipse se vocat, in Apocal. Joh. Hoc ob scurum non est, inquit ETASTES, imò nec monogramma; tali enim Christi nomen in Numismatibus Imperatorum Christianorum frequentissimè pingitur, sed huic Monogrammati adhuc litera T. videtur imposita. Hæc quid quæso designet? Ipsam Crucem, respondit DULODORUS, de qua re cum Docti sufficienter docuerint, ego taceo; præsertim cum in Annulo 5. & Gemma 83. enodandum sit,

FIDES PUBLICA
Cur Spicas & Calathum cum frugibus præferat?

Ratio incognita non est, excepit ETASTES. Augustini sententia innotuit. Innotuit & Tua, qui rejectô Augustinô Fidem respectu Personarum *publicam* dici statuis, fideiq; proprium esse asseris, ut ea rerum publicarum felicitatem contineat. Innotuit & eorum, qui fruges fidei publicæ ideò affictas arbitrati sunt, quòd in Sacris ei fuerint oblatæ; Sed mihi nihil horum satisfacit. Fides enim publica non alia videri potest, quàm cui contrarium dicit Quintilianus in Declamatione XII. *Non enim vulgaris ista labes frumenti fuit, nec qualis aliàs ab Agricolis accusari solet, perfidia terrarum, & ingratæ messis irritus labor.* Et de qua Plinius L. II. Hist. Nat. c. 63. terram laudans, *quàm bonâ fide creditum fœnus reddidit.* Quid clarius ad rem dici potest? Nihil video, inquit DULODORUS. Ex Cicerone ego, fidem *dictorum conventorumque constantiam & veritatem* didici definiri, indeque appellatam, *quod fiat, quod dictum est.* Quæ autem conventa, quæ dicta, adeoque quæ Fides terrarum, propriè intelligi possunt? Annon ex his Ciceronis apertissimum est, fidem de terra allegatis in Quintiliani & Plinii locis impropriè & καταχρηστικῶς usurpari, adeoque simulacro causam dedisse non posse? Aliter cum Cicerone Sallustius non uno in loco. Fidem publicam eam appellat, quam personæ publicæ præstant. *L. Tarquinius*, inquit, *in Senatum adductus, cum se diceret de Conjuratione indicaturum, si* FIDES PUBLICA *data esset, jussus à* CONSULE, *quæ sciret, edicere.* Fides publica, excepit ETASTES, hôc locô pro eo sumitur, quod vulgò *salvum conductum* vocamus, quid autem hoc ad figuram fidei publicæ cum spicis & calatho frugifero, in Gemmis & Numismatibus expressæ? Minimum, respondit DULODORUS, illud ex hoc loco patet, fidem publicam à Personis publicis præstari solere; Fides enim publica à Consule, & postulata & data memoratur: Consulem autem Personam publicam esse quis ignorat? Aliter mihi videtur, subjecit ETASTES; Spicæ enim & calathus in fide publica quidni personarum etiam privatarum, & rerum æque privatarum privatorumque esse possint? Non arbitror, regessit DULODORUS, cùm utique ipsum fidei hujus Epitheton privatos amoveat. Id adeò verum est, ut ne quidem eô sensu hæc Privatorum esse, opinari possimus, quòd per fidem publicam privatis tribuantur; ex quo enim tributa sunt, fidei publicæ esse desinunt. Potius Fides publica hoc in schemate ideò & canistrum frugibus plenum credi debet præferre, quòd Personæ publicæ ad tribuendam Reipublicæ felicitatem se obligare soleant. Hæc equidem dicis, infit ETASTES, sed velim etiam probes. Unicô, subjunxit DULODORUS, testimoniô rem perfecero. Quid dices ad Numisma Plotinæ, quod hic appono,

Jamdu-

Jamdudum ab Angelono vulgatum? Annon in hoc eadem Fidei publicæ figura, quæ & in Gemma, & aliis Numiſmatibus viſitur? At hæc non FIDES TERRARUM, non fides privatæ alicujus vel Perſonæ vel rei, ſed FIDES AUGUSTI inſcribitur, Auguſti, qui ut publica perſona eſt, ità & publicè ſe obligare ſolet: Et ad quid? Nonne ad felicitatem publicam & procurandam & conſervandam? Felicitatem publicam, inquam, cujus fruges & ſpicas ſymbolum eſſe, ad Gemmam Gorlæi VI. utique indubium eſt. Hæc ſi ita ſint, inquit ETASTES, quid judicii feram de Gemma ea, in qua fulmen fidei publicæ junctum eſt? Annon hoc factum eſt, ut ab aëre dependere id totum intelligeretur? Tuæ hypotheſi inſervis, reſpondit DULODORUS, reverà autem fulmen, ſymbolum Providentiæ eſt, uti in vulgus patet: Et quàm concinnè Providentia, fidei publicæ, ſive Auguſti jungitur, cùm hujus ex providentià felicitas publica exſurgat? Sed hæc hactenus. Colophonis loco ſubjicio

VULGARIA QUAEDAM.

Si vulgaria ſint, inquit ETASTES, quid neceſſe eſt ea denuò adducere? Vulgaria ſunt Peritis, reſpondit DULODORUS, cùm autem Libri ejusmodi non his tantùm, ſed & aliis publicentur, præcavendum utique, ne quis rerum minus adhuc peritus in errorem inducatur. Paſtor in *priore* Gemma Caprum, animal arboribus noxium obſervat, adeoque non tantùm paſcit, ſed & cavet, ne quid detrimenti det. Mira ſapientia! exclamavit ETASTES, quaſiverò non id potius hic exprimatur, quod Hyginus fab. 274. *Caper vitem, quam praroſerat, plenius fructum protulit, unde etiam putationem*

 inve-

inveneruntʒ Annon enim hoc, ſicut ab Hygino de Vite narratur, ita ab aliis de Olea & narratum & creditum videtur? certè à Scalptore Gemmæ noſtræ,& tot aliarum? Rationes hæ, regeſſit DULODORUS, liceat fateri quod res eſt, ſanè perquam fragiles ſunt; Quis enim non videt, aliud ſtatuendum in Capro vitem rodente, aliud in Capro arbori infeſto? Vitem quòd roſerit Caper, uberrimas uves proveniſſe, Hyginus apertè ait, indeque putationis, vitium ſcil. originem arbitratur deſcendiſſe: Quanquam hoc, Pauſaniâ in Corinthiacis teſte, Naupliæ incolæ de Aſino memorârint. Sed eſto! credamus de Capro; Talem enim & in ſequenti MSCti Pighiani Marmore cernimus

Sed an idem etiam extendere licebit ad Oleam, aliasve arbores? Neutiquam! Hæ enim à Capris arroſæ non feraciores fiunt, ſed damnum capiunt & emoriuntur, id quod in Theſauro Elect. Brandenb. & ex Plinio & ex Theocrito demonſtravi. Hæc cùm ita ſint, utique nec putationem inde deducere licebit, nec etiam cauſa erit, cur me pœnitere debeat ſapientiæ illius miræ, quâ officium paſtoris his in Gemmis adumbrari dixi, quòd ſcilicet non ſufficiat, ut greges paſcantur; ſed videndum etiam ſit, ne quid detrimenti dent. Optarem potius, ut ſimili etiam alii uterentur, calamoque tutius agerent, nec tantùm cupidas aures paſcerent, ſed & ſedulò caverent, ne ſanctiſſimis veritatis fontibus aliquid damni inferrent. Ex hactenus dictis, excepit ETASTES, à vulgata ſententia dimoveor. Imò etiam ex dicendis, reſpondit DULODORUS; Quid enim eſt, quòd in Gemma *ſecunda*, Hora ſtatuitur, allegatis in rei fidem Angelono & Ant. Auguſtino, cùm tamen apud utrumque globus, quem figura hæc prætendit, deficiat? Scil. non Hora hæc eſt, ſed Æternitas, quæ eòdem planè modò, quo hic viſitur, cùm velo ſcil. circum caput volitante, & globo dextrâ prætenſo, in Nummo Fauſtinæ apud Biæum T. 43. ÆTERNITAS inſcribitur. Sed quid ad Gemmam *tertiam?* quæſivit ETASTES. Caput hoc, reſpondit DULODORUS, Libero Patri addicitur, cum tamen floribus redimitum ſit; adeòque non Bacchum, ſed Floram apertè referat. In *quarta* Gemma, ſubjecit ETASTES, Sphingem typum Ægypti video, an etiam hìc opinionem carpis? Carpo, ſubjunxit DULODORUS; Sphinx enim alata

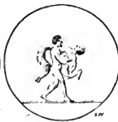
eſt,

eſt, quales Ægyptiæ non fuére. Potius ad Auguſtum referrem, qui Sphinge pro ſigillo uſus, Suetonio memoratur: Niſi etiam ad Chios reſpicias, qui Sphingem ob Homeri Natales etiam Numiſmatibus expreſsére: Aut in ænigmatum involucris ſubſiſtas, quæ Sphingis ſimulacro expreſſa, Eruditi jam dudum obſervârunt. An idem error, interrogavit ETASTES, etiam in Marte eſt, qui in Gemma *quinta* viſitur, nam & hunc Te producere video? Ideo id fit, ſubjecit DULODORUS, quia, procul dubio ob adjectum Scorpium, aliquis Africanorum eò creditur notari, cùm tamen ſtella in Clypeo, Martem Planetam hic exprimi, apertè arguat: Martem inquam, de quo, uti jam in Spicilegio monui, Manilius cecinit:

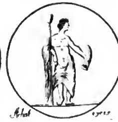
Mavorti Scorpius hæret.

Quid clarius ad Gemmam dici poteſt? Fateor, inquit ETASTES, & jam geſtio etiam de reliquis Tuam ſententiam audire. In Gemma *ſexta*, excepit DULODORUS, agnoſcunt Leonem cum Gallinaceo, ſuper quem tranſiliat: opinanturque, eos ſimul decurrere; cum tamen Gallinaceus lento omninò paſſu procedat, productoque collo & capite protenſo, cantantis ſpeciem referat, adeo ut Leonem Galli cantum formidantem, id quod vulgo innotuit, quin Gemma adumbret, ne dubitare quidem poſſis. Res aperta eſt, inquit ETASTES, & miror animadverſam non eſſe. In Gemma *ſeptima*, perrexit DULODORUS, non minor negligentia eſt. Salutem arbitrantur, citato n. 39. Sed magna utrinque eſt differentia. Numero 39. Serpens bacillo circumvolvitur, ſed hic capite deorſum versò papillam mordet, adeò ut Cleopatram hanc, aut aliam quandam Aſpidis morſu deficientem fœminam omninò agnoſcere debeamus. Niſi fallor, excepit ETASTES, etiam ex vultu moribunda intelligitur. Quid autem Gemma *octava*, nonne Avem ea expreſſam cùm Gorlæus alitem Jovis explanaret, ex roſtro corvum eſſe, acutè omninò demonſtratum eſt? Cornicem ego ſtatuo, reſpondit DULODORUS, qui Concordiæ Maritalis ſymbolum fuit. Hoc ut arbitrer, adjectum ſceptrum mihi ſuadet, cùm hoc Junonis inſigne ſit, Nuptiarum Præſidis, id quod pluribus apud Gyraldum deducitur. Sed alia ſuccedunt:

In prioribus, subjecit ETASTES, Herculem video, quid autem hic erratum sit, non video. At faxo ut videas, regessit DULODORUS. In *prima* Gemma Hercules à Pomo Hesperidum petito redux statuitur, cùm tamen Hercules hic, non Pomum, sed Pateram prætendat, adeoque Herculem sacrificantem adumbret, qualis & in Gemma *secunda* ad aram visitur. Si Patera & Pomum discerni non potuére, at ex fabula debuisset innotuisse, Herculem tria Poma ex hortis Hesperidum retulisse, quot etiam in Numismate Hadriani Hercules Gaditanus præfert. De Sacrificio, inquit ETASTES, res nota est; In Gemma *secunda* enim Hercules in Oeta sacrificans exhibetur: nisi, quòd habitus non conveniat, potius ad eum respiciendum arbitreris, qui in Græcia Goltzii T.3. sub titulo ΧΑΩΝΙΤΩΝ proponitur, vel ad Tyrium apud Vaillantium T.II. pag. 69. In Numismate ΧΑΩΝΙΤΩΝ, respondit DULODORUS, Hercules non stat, nec pateram præfert, sed pelli Leoninæ insidens, ex Scypho liquorem fundit, proserpente, à pedibus hederà: adeò ut liquido constet, ad Herculis bibacitatem id Numisma referendum esse. Tyriorum Hercules in Nummo Macrini effictus est, eôdem quidem modô, quô in Gemma prima visitur; Cùm autem non se, sed Tyrios referat, pro Salute Principis sacrificantes, ea autem consideratio in Gemma locum non habeat, omninò censerem, Herculis pietatem hic adumbrari, quâ in Italia, Cacô interfectô, & ab Evandro agnitus, Jovi patri aram erexisse & sacrificâsse, Antiquitatum Romanarum Scriptoribus memoratur. Sed hæc levia sunt. An reliqua graviora? interrogavit ETASTES? Sunt, respondit DULODORUS; Quis enim ad Gemmam *tertiam* credat, Herculem Antæi pelle amictum, cum Patera frugibus plena ad Sacrificandum procedere? At, inquit ETASTES, nisi fallor Tristanus assertum fulcit. Tristanus, reposuit DULODORUS, Herculem paciferum cum ramo Oleæ exhibet, sed cum pelle Antæi non exhibet. Antæum enim Hercules pelle spoliâsse non legitur, sed legitur eum suffocâsse, id quod & in Gemma *quarta* facit. In Gemma *quarta*? subjecit ETASTES; At raptum in hâc vel puellæ adumbrari, vel pueri credebam. Antæum, excepit DULODORUS, ab Hercule suffocatum hoc schemate adumbrari, non tantùm ex fabula constat, quâ sublimem è terra, ulnisque elisum Hercules interemisse, Apollodoro memoratur; sed & ex Numismate HERCULI LYBICO inscripto, in quo licet directus, medium tamen apprehendit, & è terra sublimem suffocat: Ut taceam MSCtum Pighianum, in quo eôdem ferè modô aliquoties occurrit, eô ubique Antæi, utpote morientis, angore & vehementia, qualem & in Gemma ad oculum cernimus. Ad Gemmam *quintam* transeamus, infit ETASTES, mirum si & hic erratum fuerit, Liceti enim placita innotuére, & si probari meruissent, utique ab iis non debuisset recedi. Rectè judicas, respondit DULODORUS; Cùm autem recessum sit, apertum est, ea probata non esse. Asinus hic palleatus ad duos palleatos accedens statuitur, cùm tamen non duo palleati, sed omninò duæ fœminæ, aut verius fœmina cum Ancilla, in Gemma ex habitu noscantur, adeoque planum sit, omninò cum Liceto sentiendum esse, qui Apuleji in Asinum mutati petulantem lasciviam agnoscit, quâ mulieribus ostensus adeò placuit, ut & concubitum ejus licitarentur. Aperta sunt, & propositæ Gemmæ convenientissima Apuleji verba. Quod contra adferam, inquit ETASTES, non habeo. Quid autem ad Gemmam *sextam*? An falsum est quod dicitur Proserpinam ea exhiberi?